

ISSN 1300-4689

Erciyes

Aylık Fikir Sanat Dergisi

21. YY TÜRK ASRI

YIL: 43

SAYI: 510

HAZİRAN 2020

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

(Ulusal Hakemli Dergi)

ISSN: 1300-4689

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Âlim GERÇEL

Genel Yayın Müdürü

Ömer BÜYÜKBAŞ

Genel Yayın Yönetmeni

Mehmet BİLGEHAN

Genel Yayın Danışmanı

Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ

Halkla İlişkiler

Mehmet ÇAYIRDAĞ

Yaşar ELDEN

Düzenleyiciler

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN, Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Dr. Ahmet KAYASANDIK

Dizgi

Öğrt. Gör. Mehmet BİLGEHAN

HAKEM HEYETİ

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet CİHAN (İstanbul Medeniyet Üniv.)

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Hacı Bektaş Veli Üniv.)

Prof. Dr. Kemal GÖDE (Süleyman Demirel Üniv. Emekli)

Prof. Dr. İlyas GÖKHAN (Niğde Ömer Halisdemir Üniv.)

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Erciyes Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN (Ege Üniv., TDK Bşk.)

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS (Erciyes Üniv. Emekli)

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa KESKİN (Erciyes Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa TURAN (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN (Ege Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Ali YAKICI (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Osman YILDIZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)

(Not: Soyadlarına göre alfabe sırasıyla)

Yazışma Adresi

Erciyes Dergisi, P.K. 218, 38002 KAYSERİ

Telefon – Belgeç: 0 352 231 73 03

İdare Yeri

Sahabiye Mahallesi Muhtarlığı

Kalenderhane Sokağı, Nu.: 8

38010 Kocasinan/KAYSERİ

Ağ sayfası: www.erciyesdergisi.com.tr

E-posta: bilgi@erciyesdergisi.com

alimgercel@gmail.com

İÇİNDEKİLER

SAYFA

<i>Şamanizmde Bilginin Kaynağı Erk (Güç) Hayvanları (1)</i>	
Âlim GERÇEL.....	1
<i>Sonsuzluğa Söz</i>	
Sait ÖZER.....	5
<i>Stefan Zweig’de İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar ya da İstanbul’un Fethi</i>	
Naci YENGİN	6
<i>Bırak Küskünlüğü Geliver Haydi (Şiir)</i>	
Musa SERİN	8
<i>Gönül Dilimizin Mimarı Ozantürk’ün “Öze Çağrı Şiirindeki Kavramlar ve Bağlıları” (4)</i>	
Mehmet BİLGEHAN.....	9
<i>Yunus’ta Ustaca İşlenen Dört Kapı Kırk Makam Olgusu</i>	
Mehmet YARDIMCI.....	16
<i>Türk Dili’nin İnceliğine Kutadgu Bilig’den Bakış</i>	
Talha TOPAL.....	18
<i>21. Asır Türk Asrı</i>	
Bedrettin KELEŞTİMUR.....	20
<i>Yılınsın Gazancılar (Şiir)</i>	
Fikret OĞUZIRK.....	22
<i>Anneler ve Çocuklar (Şiir)</i>	
Sezai KARAKOÇ.....	22
<i>Kayseri’de Çocuk Oyunu Ve Edebiyatı</i>	
Recep ÇALKANER.....	23
<i>Cebimdeki Korku</i>	
İmran Öykü KONYALI.....	25
<i>Meses (Şiir)</i>	
Mustafa ACAR.....	26
<i>Baba Ocağı (Şiir)</i>	
Şevki TANRISEVER.....	26
<i>Bizim Dünyamızdan Bir Adsız Kahraman “Ahmet Kaplan”</i>	
Hasan TÜLKAY.....	27
<i>Geldim Sehere Sehere (Şiir)</i>	
Şevki TANRISEVER.....	32
<i>Cehalet</i>	
Mehmet Necati DEMİRCAN.....	33
<i>Mazideki Öğretmen (Şiir)</i>	
Yusuf DURSUN.....	33

www.erciyesdergisi.com.tr

İnternet Sayfasında Yayınlanmaktadır.

İndirme ücretsizdir.

Yazılarınızı

mebilgehan@gmail.com

adresine gönderiniz

Giriş

Mircea Eliade Şamanı, “Şifacı ve ruh rehberi... vecd teknikleriyle ruh ve bedeni güvenle terk edip çok uzak mesafelerde dolaşabilen, yeraltı dünyasına nüfuz edip göğe yükselebilen kişi... Kendi vecd deneyimiyle, dünya dışı bölgelerin yollarını bilir. Aşağı veya yukarı dünyalara seyahat edebilir. Bu yasak bölgelerde yolunu kaybetme tehlikesi olsa da inisiyasyonu ile kutsanmış ve koruyucu ruhuyla donatıldığı için tehlikeye meydan okuyabilir bu nedenle mistik bir coğrafyaya girmeyi göze alabilen tek insan şamandır.” diyerek tanıtır.

Şaman terimi, “Tunguzca” bir kelimedir. Şamanlar “Güç Hayvanları” vasıtasıyla astraş bedeniyle ilişki kurarak genellikle, hastaları ve mahsullerini iyileştirmek ve kabilelerine yaşam ve ölüm konularında manevi danışmanlık yapan ruhî rehber rolü üstlenen, ölümlerin ruhlarına bir refakatçilik yapan bir kimliktir. Şamanlar, şifa ve kehanetleri “Güç Hayvanları” vasıtasıyla uygulayan şifacı, hikâye anlatıcısı, doktor, rahip, psikolog ve vizyonerin mistik bir birleşimidir. Hayvan ruhları, bilinmeyen bir bölgede seyahat eden şamana yol gösterir, iyileştirir ve korur. Daha da önemlisi onu üçüncü boyut dünyasına geri döndürmek için hayati yardımda bulunur.

Şaman ruhlar tarafından seçilir, şamanik çalışma-

yı gerektirir. İlişki ister bir gökkuşağıyla ister bir kelebek ile olsun kişisel Güç Hayvanınızla bağlantı kurmak, zengin ve tatmin edici bir kişisel deneyim gerektirir.

Şamanizm’de bilginin kaynağı olarak güç hayvanları

İnsan, varlığı ve varlığını bilgi ile açıklar. İnsan, kendi varlığının bilincine dil, düşünme ve bilgi birikimi ile ulaşır. İnsan bilgi ile açıklayamadıklarını da hayal gücü ve inançla açıklamaya çalışır.

İnsan daha çok dünyayı birlikte paylaştığı hayvanları gözlemleyerek ve onlarla gerektiğinde hem fiziksel hem de ruhsal dostluk kurarak birçok bilgiye ulaşmıştır. Bu nedenle, yukarıdaki sıralamaya bilginin kaynağı olarak hayvanları ya da hayvanlar âlemini katmak gerekir. İnsan yerine göre beslenmek için avladığı, evcilleştirerek kendine dost, arkadaş, yoldaş kıldığı sudaki, yerdeki ve gökteki hayvanlardan temel yaşam bilgilerini elde etmiştir.

Yaşam için gerekli bilgileri hayvanlardan öğrendik. Yeryüzü ve hayvanlar bize gözlemlemeyi ve dinlemeyi öğretti. Hayvanlardan ve yeryüzünden bizim için gerekli bilgileri fark ederek nasıl öğrenileceğini öğrendik adım adım. Aşkı kalbimizden öğrendik. Acıyı bedenlerimizden öğrendik. Bu evrenin yüksekliğini bilinçlerimizin derinliğinden öğrendik. Ağaçları dinleyerek kederi öğrendik. Savaşları izleyerek nefreti öğrendik. Nasıl örgütle-

neçimizi “Bozkurt”tan gözlemedik. Bozkurdu izleyerek, liderliği, yol göstericiliği, sadakati, zekayı, arkadaşlığı, iletişimi, cömertliği öğrendik. Işığ ve karanlığı görerek, hissederek öğrendik. Her gün öğreniyoruz, dinleyerek, görerek, hissederek, tadarak ve koklayarak öğreniyoruz. Tabiat ve hayvanlar âlemi bize nasıl öğreneceğimizi öğretti.

Her şeyi sevmeyi öğrendik, çünkü artık her şeyin bizim bir parçamız olduğunu ve birinin ıstırabının herkesin ıstırabı olduğunu ve birinin sevgisinin herkes için aşk olduğunu biliyoruz. Bu kulakları kullanarak öğrendik.- Bu dünyanın seslerini. Bu vizyonu kullanarak öğrendik - bu dünyanın genişliği... Bu dokunuşu kullanarak öğrendik - her şeyin duyguları olduğunu.

Ruhumuzu kullanarak, onun bu dünyasını iyileştirebileceğimizi öğrendik. Nasıl öğreneceğimizi topraktan öğrendik. Bir aile olarak birbirimizle nasıl ilişki kuracağımızı da... İnsan ve insan olmayan, fiziksel ve fiziksel olmayan, canlı ve cansız tüm varlığı dinlemeyi öğrendik. Bu âlemde hepimizin birbirimize muhtaç olduğumuzu ve gerçek bir aile olduğumuzu öğrendik.

Özgürce yaşayabileceğimizi ve düşünebileceğimizi öğrendik. Sevginin, âlemleri kaplayan ipek bir battaniye gibi olduğunu öğrendik. Dünyayı dinleyerek, dünyaya hazırlandık... Dünyanın bize öğrettiği şarkıları öğrenerek, üçüncü ve dördüncü boyutların ötesindeki diğer varoluş seviyeleriyle nasıl iletişim kuracağımızı öğrendik.

Her şeyi sevmeyi öğrendik, çünkü artık her şeyin bizim bir parçamız olduğunu ve birinin ıstırabının herkesin ıstırabı olduğunu ve birinin sevgisinin herkes için aşk olduğunu biliyoruz.

İnsanın ilk eğitmeni olarak hayvanlar

Türk atalarımız hayatta kalabilmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için hayvanlardan ilk ve temel bilgileri öğrenmişlerdir.

Buna göre diyebiliriz ki, ilk Türk atalarımızın ilk eğitmenleri ve öğreticileri hayvanlar olmuştur, elbette tabiatla birlikte...

İnsan tabiat ve hayvanlar âleminin davranışlarını izleyerek onlardan çok şey öğrenmiştir. İlk Türk atalarımızın temel yaşam tarzını derinden etkileyen hayvan yaşamı olmuştur. Türk atalarımız ha-

yatta kalabilmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için hayvanlardan ilk ve temel bilgileri öğrenmişlerdir.

İnanç ve kültürlerin oluşumunda hayvanlar

En eski zamanlardan günümüze kadar çeşitli hayvan türleri dinî açıdan ya ibadet objesi ve vasıtası olarak da saygı görmüş veya bir kültle ilgili kabul edilmiştir. Ayrıca mitolojilerde hayvanların bilgeliği, sihir veya kehanetteki fonksiyonları önemli yer tutar.

Kozmolojide tabiatın insana doğru gelişen bir süreç, ontolojik olarak insanın hayvanı tabiatla kendisi arasında bir aracı ve bir ara kategori şeklinde görmesine neden olmuştur. Bu durumda hayvan bir yandan tabiatın, bir yandan da insanın kendisine dönüşebildiği ya da bazan tam aksine, kendisinin her iki ontolojik kategoriye geçebildiği bir metamorfoz objesi haline gelmiştir. Özellikle, Türk atalarımızın hayvanlar hakkındaki inançları bu temel anlayışın etkisi altında geliştirilmiştir.

Türk atalarımızın kullandığı 12 hayvan takvimi ve hayvanın kehanet veya falcılıkta kullanılması açısından insanların hayvanları gözlemleyerek büyük bir bilgi biriktikleri açıktır.

Genel olarak tarih boyunca hayvanların inanç ve kültür oluşmasının kaynağı aslında öncelikle hayvanın sihir ve kehanette kullanılması biçiminde ortaya çıkmıştır.

1.Hayvan hareketlerini gözleyerek kehanette bulunma

Buna göre kuş, yılan, balık, bazen deve, koyun vb. hayvanların hareketlerine bakarak istenilen şeyin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusunda bir kehanette bulunulur. Bu amaçla seçilen “kâhin hayvanlar”ın, tabiatüstü yetenekleriyle önceden haber aldıkları olayları kabile fertlerine iletcekleri inancına dayanan bu kehanette bilhassa hayvanın gidiş istikameti, çığı veya izi değerlendirilmiştir. İnsanlara öğüt veren “bilge hayvanlar” mitosuna da bu inançla ilgilidir.

2.Hayvanların iç organlarına bakarak kehanette bulunma

İnsan gelecekte olabilecek şeyleri önceden okumak ve görebilmek için hayvanların iç organlarına bakarak bir takım değerlendirmeler yapmıştır. Be-

denin merkezî organı olarak düşünölen karaciğer birtakım bölgelere ayrılarak bu bölgeler üzerinde görölen şekillerin hayalî yorumuna dayanılarak gelecekten haber vermeye çalışılmıştır. Bu tip kehanetlerde zaman zaman kalp, kemik, böbrek gibi başka organlar da kullanılmıştır. Bazan bu organlar kötü güçleri uzaklaştırma veya tılsım gibi sihrî amaçlar çerçevesinde de değerlendirilmiştir.

Hayvan hareketlerini izleyerek zaman kavramı oluşturma

Türk atalarımızın hayvanlarla ilgili inançları, on iki hayvanlı takvimden kamların (şaman) vecd halinde yukarı âleme çıkmasına araç olan hayvanların konumuna kadar uzanan geniş bir yelpazede yayılmıştır. Tarih öncesi dönemlerden günümüze kadar sürdürölen göçebe, yarı-göçebe hayat nizamı Türk atalarımızın hayatının hayvancılığa dayalı olması bu inançların gelişmesini derinden etkilemiş ve büyük bir kısmının İslâmiyet’i kabul ettikten sonra bile yaşamıştır.

Toplum hayatını şekillenmesinde hayvanlar

Tarih boyunca hayvanlar insan yaşamı için bedensel destek ve ruhsal içgörü sağlayarak fiziksel ve ruhsalimsel açıdan önemli roller üstlenmişlerdir.

Dünyanın hemen tüm yaradılış öyküleri, hayvanların gezegenimiz üzerinde bizden daha uzun süredir var olduğu ve bu yüzden de bizim gözümüzde ilk göz ağrısı olma değerini taşımakta oldukları noktasında birleşirler. Onlar Yeryüzünü, aralarındaki sıkı ilişki nedeniyle çok yakından tanırlar. Ormanların, suların, dağların ve çöllerin kısacası insanların seyrek de olsa denk geldiğinde tehlikelere atıldıkları yerlerin saklı derinliklerinde gizli hayatları vardır.

Hayvanlar, hiçbir kuşkuya, belirsizliğe, yakınmaya ve suçluluğa, yani insanı insan yapan etkinlikleri belirleyen ne varsa tüm bunlara kapılmaksızın neyi yapmak için yaratılmışlarsa doğal olarak ve kendiliğinden onu yaparlar. Onlar karşılıklı bir bağımlılık ağı içinde öbür canlılarla, yaşama ve hayatta kalma amaçlarına uygun bazen elbirliği ederek, bazense rekabet ederek, yaradılışın bir erdem anıtı gibi önümüzde durmaktalar.

Hayvanlar, hayatın kendilerine sunduğu şey yiye-

cek olsun, eğlenceli bir oyun olsun, çiftleşme veya ölüm olsun, ona ruhsal bütönlük içinde yanıt veren bir canlı olarak kendi akıllarını asla yitirmezler. Atalarımız nesnel yaşamlarının çoğunu hayvanlara bağımlı olarak geçirmişlerdir. Hayvanlar onlara yiyecek, giyecek, süs eşyası, araç gereç, silah, ilaç, sığınak, ulaşım ve dostluk vermişler ve mevsimsel değişimlerin, tehlikelerin ve havadaki dalgalanmaların muştucusu olarak davranmışlardır.

İnsanla karşılaştırılacak olursa, hayvanlar topyekün daha büyük bir güç ve erke sahiptirler. Hayvan türlerine baktığımızda daha hızlı koşan, yüzen, gören, duyan ve daha keskin koku alan; ağaçlara ve kayalara daha hızlı tırmanan, daha başarılı avlanan ve tabi ki daha iyi uçan üyeler görüyoruz. Yıllar süren uğraşlarla bile, kedimle aynı derecede bir saldırı yeteneğine sahip olacağımdan kuşkuluyum. Birçok hayvan bizden daha uzun yaşar ve fizik olarak da bizden daha güçlüdür.

Bazı hayvanlarsa çöller, göl ve okyanus dipleri ve Yeryüzünün derinliklerine kazılmış odacıklar gibi insanoğlu için zorlu ve uygun olmayan çevrelerde yaşar. Eski çağ insanların hayvanları, bilgelik ve bilgi taşıyan ve insanların erişebilmek için uğruna çok mücadele etmesi gerektiği - tabi biz böyle bir şeyi becerebilirsek - öteki dünyayla sezgisel bir ilişkisi olan ilahlar veya ilahların bir sureti olarak görmesini yadırgamamak gerekir. Atalarımızın hayvanlara birer eğitici, dost ve hayatın gizemlerini çözmeye bir kılavuz olarak bakmış olması şaşırtıcı değildir. İnsanların ve hayvanların İlk Günah’tan önce bilgeliği ve bilgiyi paylaştıklarına ilişkin kâdim öyküler, hayvanlara dost ve eğitici olarak sahip olmanın değerini açıkça göstermektedir. Kahramanın yolculuğunda hayvanların içten dostluklarıyla ilgili sürekli üretilen halk ve peri masalları, hayvanlara olan bağımlılığımızla ilgili bu daha kâdim Şamanist bilginin kanıtını oluştururlar. Cennet Çağı sona ererken meydana gelmiş olan değişikliklerin çoğundan bazı seviyedeki hayvanların bağışık olduğunu sezeriz. Dinginlik taşıyan kendine güvenleri ve doğanın kurallarına uymaktan sapmaksızın çevreleriyle uyum içinde yaşamak, yaratıcılığın daha büyük bir gücünü içinde taşıyan bizler çevremizi değişikliğe uğrattırken bile bizim

için bir ölçüt, doğanın kurallarını anımsatıcı bir örnek olarak insanlığın karşısında durmakta.

Türk atalarımızın Erk Hayvanları vasıtasıyla ruhsal (astral) seyahatleri ve ruhsal içgörü sağlaması

Erk (güç) hayvanları fiziksel olarak büyük veya güçlü olduğunu anlamını taşımaz. Buradaki güç, erk hayvanının insan dostlarıyla gönüllü olarak paylaştığı içsel kavrayış, bilgi ve bilgelikten gelen ruhsal güçtür. Her hayvanın, doğanın bir parçası ve yaratılış oyununun gerekli bir oyuncusu olması nedeniyle bir erki vardır. Kurt, kartal, ayı, kuzgun olsun, kam, şaman belirli bir hayvan ruhunun dostluk kurabileceği belirli bir insanı arayıp durduğuna inanır, çünkü aralarında karşılıklı bir gereklilik vardır ve her biri öbürüne, onun birçok var oluş âlemindeki yolculuğu süresince desteğini ve yardımını sunabilir.

Kamlar için bir hayvan dostu sahip olmak, olağan bilinç düzeyimizin ötelindeki sıra dışı âlemlerde hâlâ var olan zamanın dışındaki bir zamana; ilk zamana, düşler zamanına, yaratılış zamanına, yeneden girmenin ilk adımınıdır.

Kamlar, hayvanların her türlü doğal âlemde, yeryüzünde hatta gizemli âlemlerde hiçbir zaman yollarını yitirmez oldukları için, bir hayvanın dostluğuyla düş benzeri ruhsal âlemlerde yolunu kaybetmemek için hayvanların ruhuna ihtiyaç duyarlar. Hayvanlar ruhsal seyahatte de hiçbir zaman yolunu yitirmezler.

Hayvanlar, doğrudan ve eş zamanlı bir yöntemle, hem bedensel hem de ruhsal açıdan kendine güvenen hayvanlar hayatın hiçbir çağrısını kaçırmazlar, çünkü doğanın ne istediğini, şu koca evrenle olan bağlarını koruyabilmek için neyin yapılabileceğini ve neyin yapılması gerektiğini iyi bilirler.

Eski Türk inançları hayvanla insan arasındaki farklılığı ya ortadan kaldırmış veya en aza indirmiştir. Türk atalarımızın geliştirdiği kozmolojik anlayışta insanlar ve hayvanlar kolayca birbirine dönüşebilmekte veya klasik kam (şaman) âyinlerinde olduğu gibi hayvanlar insanların bir başka âleme geçmesinde aracılık fonksiyonunu üstlenmektedir. Kabilenin toplumsal sembolü sayılan en gözde

hayvanlar arasında kurt, kartal ve geyik yer almaktadır. Bu hayvanların klasik totem tanımına uyacak şekilde üstlendikleri bir başka fonksiyon da rehber hayvan olmalarıdır. Buna göre totem olan bu hayvanlar kabilenin göç edeceği herhangi bir yere doğru onlara öncülük edip yol gösterir.

Güç hayvanları

Güç Hayvanlar herhangi bir canlı yaratık olabilir. Memelilerden sürüngenlere, böceklerle ve deniz canlılarına kadar hepsi yaşamlarımıza çok ihtiyaç duyulan “gücü” getirir. Onlarla ortak olmak ve enerjilerini somutlaştırmak için önce onların farkında olmalıyız ve sonra onlarla bir ilişki kurmalıyız. Güç Hayvanınızı siz seçmezsiniz; Güç Hayvanınız sizi seçer. Meditasyon veya ruh dünyasına bir yolculuk sırasında Güç Hayvanınızın farkına varabilir veya onunla bir şaman tarafından tanışabilirsiniz. Güçlü bir Hayvanla ilişkiye başlamak biraz sorumluluk getirir. Bu, bir hayvanı hayatınıza almak gibidir, tek farkı bu hayvanın ruh formunda olmasıdır. Bu ortaklık, temelleri güven, saygı ve onur olan, olumlu bir deneyim sağlamak için uzun bir yol kat eden nitelikler olan bir ilişkidir.

Totem hayvanı, hayvan habercisi, ruh hayvanı ve hayvan rehberi terimlerinin tümü, Güç Hayvanlarını tanımlamak için kullanılır; ancak bu terimler, bir Güç Hayvanının oynayabileceği farklı rollere atıfta bulunabilir. Çoğu zaman bu ruhlarla karşılaşmamız, aradığımız veya ihtiyaç duyduğumuz özelliklerin ve becerilerin sonucu olabilir. Bu varlıklar insanlardan daha gelişmiştir ve ileri bir ruhsal boyuttan gelirler. Amaçları insanlığa hizmet etmek ve bilinç seviyemizi yükseltmemize yardımcı olmaktır.

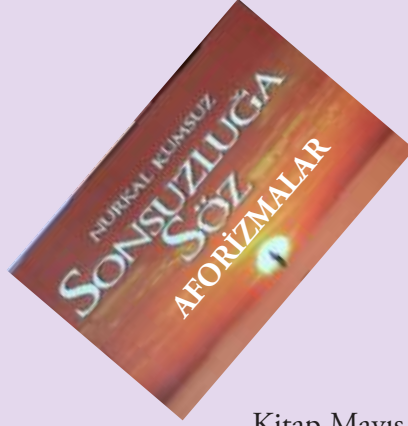
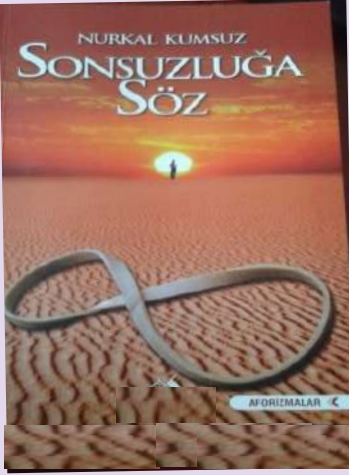
Modern dünyada Güç Hayvanları, koruyucu melekler, koruyucular ve bilinç seviyemizi yükselten varlıklar gibi çağrılabilir.

Kaynaklar

Lori Morrison, (2019), **The Shaman's Guide to Power Animals**, Kindle Edition.

Bahattin Ögel, (1993). Türk Mitolojisi (Kaynakları ve açıklamaları ile) I. Cilt. Ankara: 2. Baskı, TTK Basımevi.

Toksarı, Ali, (1998), “hayvan”, İslam Ansiklopedisi, Ankara: 17. Cilt, 81-85.

Kur'ân-ı Kerîm'de sözle özellikle de güzel sözle ilgili onlarca ayet vardır. Meselâ, İsrâ suresi 53. Ayet-i Kerîme'de mealen: “Kullarıma sözün en güzel olanını söylemelerini söyle,” buyrulmaktadır. Yine İncil kaynaklı olduğu söylenen “önce söz vardı,” ifadesi yaratılışa atfen sözün önemine işaret etmektedir. Hafızam beni yanıltmıyorsa “kelâm-ı kibar, kibar-ı kelâmdır,” şeklinde özlü bir sözde de sözle birlikte onu söyleyenler öncelenmektedir.

Türk kültür tarihinde özlü söz denilince ilk olarak aklımıza Orhun Âbideleri gelmektedir. Bu âbidelerde Bilge Kağan'ın Türk milletine yönelik çarpıcı, emredici, ikâz edici, çoğunlukla kısa cümlelerden oluşan vurucu sözleri bugün hâlâ önemlidir.

Yine sözle ilgili Yûnûs Emremizin şu mısralarını kim ezberleyip yeri geldiğinde okumamıştır?

*Söz ola, kese savaşı,
Söz ola, kestire başı;
Söz ola, ağılu aşı,
Bal ile yağ ide bir söz.*

Mevlânâ Hazretleri de “Pes sühân kutâh bâyed vesselâm” diyerek sözün az ve öz/özlü olmasını söyler. Daha neler neler... Bahsettiğimiz ve daha nice aklımıza gelmeyen özlü sözle ilgili kitaplar, atasözleri yüzlerce mısra-ı bercesteler... Bütün bunları bize hatırlatan Kayserili öğretmen yazarlarımızdan Nurkal Kumsuz'un “Sonsuzluğa Söz” adlı eseri oldu.

Kitap Mayıs 2017'de İncir yayınlarından çıkarak okuruyla buluştu. “Sonsuzluğa Söz” şık bir kapak tasarımına sahip. Kapağının altında büyük harflerle “Aforizmalar” yazıyor. Aforizma Fransızca bir kelime. TDK Türkçe sözlükte özdeyiş (vecize) karşılığında açıklanmış. Aforizmalar denilince hemen aklımıza Nietzsche, Kafka, Schopenhauer, Montaigne gibi Batılı yazar ve düşünürlerin eserleri geliyor. Lübnan asıllı Amerikalı yazar-şair Halil Cibran'ın “Aforizmalar” adlı eserini de burada zikretmek gerekir sanırım. Ve yine Doğu edebiyatının meşhur isimlerini de -Sâdi, Molla Camî, Mevlânâ gibi- elbette hatırlamalıyız.

Kitabın içeriğinde –ön söz yerine de kabul edilirse- 447 adet aforizma (özdeyiş) bulunmaktadır. Aforizmalar sıralanırken herhangi bir konu bütünlüğü düşünülmeyp bunlara üst başlıklar da konulmamış. Tabii bu yazarın tasarrufu. Yine de alfabetik sıraya göre sözlerin içeriklerine göre başlıklar kullanılsa okuma hatta ezberleme kolaylığı sağlardı diye düşünüyorum. Böylece üzerinde durulan konuya yönelik aforizma hemencecik bulunabilirdi.

Son söz olarak sözle ilgili tadımlık olsun diye aforizmalardan birkaç örnek alarak yazımızı noktalayalım:

*Ezberlenen sözler, ezber bozan sözlerdir.

*Acı bir sözü unutmamak, ateşli bir hastalığın izini taşımak gibidir.

*Kötü söz huzuru kundaklamaktır.

*Anlaşılan şey, demek istenen değilse; kısır tartışmalar sözle başlar ancak sözle bitmez.

STEFAN ZWEIG'DE İNSANLIĞIN YILDIZININ PARLADIĞI ANLAR YA DA İSTANBUL'UN FETHİ

Naci YENGİN

Stefan Zweig dünyanın tanıdığı bir yazar. Zweig'in denemeler türünde yazmış olduğu “İnsanlık Tarihinde Yıldızın Parladığı Anlar”¹ kitabında anlattığı “Bizans’ın Fethi-29 Mayıs 1453”² yazısı ile Türkiye’de büyük ilgi gördü. Hatta bazı yayınevleri denemelerin içinden bu bölümü alarak “Bizans’ın Fethi-29 Mayıs 1453”³ adıyla yeni bir kitap yayımlandı.

Zweig kitabında on dört farklı deneme yazısı kaleme almış olsa da bu yazılardan bizim için en dikkat çekici olanı “Bizans’ın Fethi-29 Mayıs 1453” yazısıdır.

Avusturya’da doğan yazarın (1881-1942) bilimsel çalışması yok. Roman, oyun, biyografi, öykü, tiyatro, deneme, şiir, seyahat, anı türlerinde kitaplar yayınlamış.

Anlayacağınız kitabı okurken bilimsel delillerden yararlanılmasını beklememek gerekir.

Kitabın diğer yazıları bir yana ele alacağımız “Bizans’ın Fethi-29 Mayıs 1453” makalesi yazarın

¹ Stefan Zweig, İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar, Çev. Kasım Eğit, Can Yay. 16. Baskı, 2016

² Zweig, *age*, s.41-70 arası.

³ Stefan Zweig, *Bizans’ın Fethi*, Çev. Ahmet Arpad, Everest Yay. İst.2018

kendi dünyasını yansıtıyor olsa gerek. Birçok eleştiri, karalamaya rağmen Fatih’in dehasını, Osmanlının üstünlüğünü kabul eden yazarın anlatımı akıcı. Her seviyeden insanın rahatlıkla okuyabileceği bir anlatım, ya da çeviriye sahip okuyacağınız makale.

İstanbul’un fethi, Fatih’in dehası ve Bizans halkının yaşadığı duygu-düşünceler, kiliseler arası çekişme ve kiliselerin birleşmek zorunda kalmalarının akıcı anlatımına ulaşabilen çok fazla yazarımız yok.

İnsan hayıflanmadan edemiyor. Fatih Sultan Mehmet gibi düşmanlarının bile şapka çıkardığı bir dâhiye sahip olan bir devlet adamını Türk tarihçileri, edebiyatçıları, senaryo yazarları, sinema, tiyatro yönetmenleri; yetkililerin Fatih Sultan Mehmet’i tüm dünyaya tanıtamaması, izletip anlatamaması da bizim eksikimiz ve tembelliğimizdir!

Fatih Sultan Mehmet’in hayatını bütün yönleriyle ortaya koyan dünyanın benimsediği kaç yazarımız, akademisyenimiz var?

Fatih Sultan Mehmet’le ilgili Türkiye’de okunacak kitaplardan ilk akla gelenler şunlar:

-Franz Babinger: Fatih Sultan Mehmet ve Zamanı(1953)

-Selahattin Tansel: Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed’in Siyasi ve Askeri

Faaliyeti(1953)

-Kritovulos Tarihi-1451-1467 (2012).

-Halil İnalçık: Fatih Devri Üzerine Tetkik ve Vesikalar(1954).-Halil İnalçık: Fatih Sultan Mehmet Han (2019).

-Steven Runciman:KostantinopolisDüştü(1965).

-AndreClot: İki Kıtanın ve İki Denizin Hükümdarı Fatih Sultan Mehmed(2012).-John Freely: Büyük Türk İki Denizin Hâkimi Fatih Sultan Mehmed(2011).

-Feridun M. Emecen: Fetih ve Kıyamet 1453 (2012).

Liste biraz daha uzayabilir belki ancak dikkat çekmek istediğim Türk tarihçilerinden çok Avrupalı yazarlar Fatih Sultan Mehmet hakkında ciddi kitaplar yazmış ve dünya o kitapları okuyor. Fatih'i o kitaplarla tanıyor!

Bizde Fatihle ilgili yazılan doğru dürüst bir biyografi bile yok!

Araştırma kitaplarının pek çoğu bilimsel düşüncenin, disiplinin ötesinde!

Taraftarlarına seslenen siyasetçiler, cemaat ya da tarikat, ideoloji mensupları gibi bir anlayışla kaleme alınmış piyasada onlarca Fatih'e dair, İstanbul'un Fethi üzerine roman ve araştırma sayılabilecek kitaplardan bahsedilebilir. Ancak bunlar arasında Halil İnalçık, Kemal Karpat, Feridun M. Emecen gibi Osmanlı devletini dünyaya öğreten, gerçekleri ortaya koyan kaç tarihçi ve araştırmacımız var?

Stefan Zweig'in kitabına dönecek olursak yazarın bir Türk düşmanı olduğunu bilmeyen yok. Ancak hakkını da teslim edelim ki İstanbul'un fethi sırasında Fatih'in dâhiliğini, Osmanlı'nın üstünlüğünü de kabul etmeden geçemiyor.

Fatih, fetih ve Türkler aleyhine yazdığı satırlardan bazıları şunlar:

“Daha ilk hükümet uygulamaları, Mehmet'in verdiği kararlardan asla geri dönmeyen, çevresine dehşet saçan çok acımasız biri olduğunu gösteriyor. Taht için rakip gördüğü yakınlarını öldürtürken, henüz daha reşit bile olmamış kardeşini de hamamda boğdurtuyor ve cinayeti işlettirdiği katili de onun

arkasından ölüme yolluyor.”⁴

“...Ağırbaşlı bir devlet adamı olarak tanınan Murat'ın yerine bu genç, hırçın ve şöhret düşkününü Mehmet'in Türklerin sultanı olduğu haberi...”⁵

“Mehmet hem dindar hem de acımasızdır, hırslı ve gaddardır.”⁶

“Savaşa hazırlanan bütün diktatörler; hazırlıklarını bütünüyle tamamlayınca kadar sürekli barıştan söz ederler. Mehmed de böyle yapar...”⁷

“Fakat bu ikiyüzlü adam...”⁸

“Mehmed, Allah'ın, Hazreti Muhammed'in ve dört bin peygamberin adını anarak, babası Sultan Murad ve bütün atalarının aziz ruhları üzerine yemin etmiştir ki, (İstanbul'un) alınışını izleyen üç gün boyunca, kenti yağmalayabileceklerdir. Surların içindeki her şey, her türlü ev ve ziynet eşyaları, sikkeler ve paha biçilmez mücevherler, erkekler, kadınlar ve hatta çocuklar bile savaş kazanan askerlerin malı olacaktır.”⁹

“Mehmed sözünü tutar... Erkekleri, kadınları ve çocukları savaş ganimeti olarak askerlere sunar.”¹⁰

“Yüzyılların birikimi Yunan düşünce ve yazın kültürünün yer aldığı bütün kitaplar ya yakılır ya da değersiz bir eşya gibi bir kenara atılır.”¹¹

“Hıristiyan dininin bütün işaretlerini derhal yok etmeleri buyrulur.”¹²

Stefan Zweig'in satırlarını ve Türklerle karşı nasıl da kin kustuğunu okuduğunuzda bu satırların Doğu Roma'nın Türkler tarafında fethine karşı duygusal yazılmış satırlar olduğunu düşünüp işin içinden çıkabilirsiniz. Bu en kolay yollardan birisidir.

Okuduğumuz satırlar karşısında gösterdiğimiz tepkiye neden olan Stefan Zweig acaba kişisel

⁴ Age, s.41

⁵ Age, s.42

⁶ Age,42

⁷ Age, 45

⁸ Age,s.45

⁹ Age,61-62

¹⁰ Age,68

¹¹ Age,69

¹² Age, 70

düşüncesini mi ortaya koymuştur yoksa bin yıldır Hıristiyan dünyasının bilinçaltında her zaman canlı duran ve tazeliğini koruya gelen Türk düşmanlığının dışavurumunu mu sergilemiştir. Bunu iyi düşünmek gerekir.

Bizce sorulması gereken asıl soru Türkler hakkında yazı yazan batılıların düşüncelerinin aşağı yukarı benzerlikler göstermesini nasıl açıklanacağıdır?

Bizce Batı refleksi yaklaşık bin yıl içerisinde Türk fetihleri karşısında ortak bir ötekileştirme kültürü oluşturmuştur.

Avrupa Hunlarıyla başlayıp Haçlı seferleriyle güçlenen Türk karşıtlığı İstanbul'un fethiyle bütün Hıristiyan dünyasına şamil hale gelmiş görünmektedir.

Edebiyatta, sanatta, tarih ve daha çok sosyal bilimler alanında, siyasette Türklerle ilgili birkaç satır karalayanların kahir ekseriyetinde Stefan Zweig tarzı satırlar, değerlendirmeler görmek mümkündür.

Ancak bunları söylerken şarkiyatçıların çalışmalarının önemini de teslim etmemiz gerekir. Birçok alanda Türk tarihinin araştırılması, ortaya çıkarılması-aleyhte-eleştirel de olsa Türk tarihi, dili ve sosyal bilimlerine ışık tutmuştur.

Biraz önce isimlerini ve eserlerini zikrettiğimiz Fatihle ilgili kitap yazarların çoğunluğunu Batılı olması Türk tarihçilerine birçok şey anlatmaktadır.

Fatih Sultan Mehmed ve İstanbul'un fethi için Zweig "İnsanoğlunun deneyimlerine göre gemiler yalnızca denizde hareket edebilmektedir.

Bir donanmanın tepeyi aşması olanaksızdır. Ancak olmazı olur yapmanın, *Mehmed gibi hırslı ve üstün zekâlı devlet adamlarının elinde olduğunu tarih bize göstermiştir*" demeden de kendini alamaz.

İyisi mi Fatih Sultan Mehmet'in çocukluk ve gençliğinden başlayıp İstanbul'un fethine kadar; çok fazla üzerinde durulmamış hayatını yazmak.¹³

¹³ Naci YENGİN, Şehzade Sultan/ Fatih Sultan Mehmet'in Çocukluğu ve Gençliği, Yayına Hazırlanıyor.

BIRAK KÜSKÜNLÜĞÜ GELİVER HAYDI

Ayrılığın acısını çekerken
Bırak küskünlüğü geliver haydi.
Mahzun mahzun doğan güne bakarken
Bırak küskünlüğü geliver haydi.

Üç günlük ömrümüz saltanat olsun
İlk günkü kaviller yerini bulsun
Sevda havuzunda kinler boğulsun
Bırak küskünlüğü gülüver haydi.

Geçiyor günlerim, dönüşür aya
Güne gün eklerim hep saya saya
Sevdanın yurdunda atılsın maya
Bırak küskünlüğü çaliver haydi

Sarılsın yaralar, dinsin acılar
Bulanık akmasın, durulsun sular
Rüya âlemine dönsün uykular
Bırak küskünlüğü gülü ver haydi.

Doldur benliğini haykır cihana
Sevda iksirini iç kana kana
Kim ne derse desin sevdadan yana
Bırak küskünlüğü eli ver haydi.

Ara uzamasın düşün yarını
Söndürme sevdanın yanan harını
Hayat kışkacında ver ayarını
Bırak küskünlüğü sarıver haydi

Atma yüreğime sözün taşını
Aşkın ikliminde pişir aşını
Vuslatı beklerken gözüm yaşını
Bırak küskünlüğü siliver haydi.

Alalım hisseyi düşen pay gibi
İçelim yeniden demli çay gibi
Doğsun ufkumuza dolunay gibi
Bırak küskünlüğü doluver haydi

Soyumuz eritmiş demirden dağı
Paramparça etmiş örülen ağı
Aydınlım geçmeden sevdanın çağı
Bırak küskünlüğü geliver haydi.

Musa SERİN

GÖNÜL DİLİMİZİN MİMARİ OZANTÜRK'ÜN "ÖZE ÇAĞRI ŞİİRİNDEKİ KAVRAMLAR VE BAĞLAMLARI" (4)

Mehmet BİLGEHAN

Giriş

Öze Çağrı şiiri tema olarak bir "Uyarı Çılgılığı"dır. Öze çağrı şiirini "IV. Dörtlük"te: Türk dilini kişileştir ve şiir Türk dili üzerine bir "Uyarı Çılgılığı"na dönüşür.

Şair Türk dili adına endişelidir, ama kötümser değildir. Ozantürk'ün bir çılgılla milletine seslenmesinin temel amacı, bu hususta taşıdığı umuttur. Ozantürk, bilge ozan duruşuyla asırlar öncesinden

Konfüçyüs'tan bize intikal eden şu ifadeyi anektotla, ilk iş dilimiz düzeltmekle işe başlayın diyor. Evet bir gün Konfüçyus!a sormuşlar o da cevaben:

"Bir ülkeyi idare etmeye çağrılıydınız, yapacağınız ilk iş ne olurdu?" diye sormuşlar. O da: "İşe önce dili düzeltmekle başladım. Çünkü dil bozulursa kelimeler düşünceleri iyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılmazsa, yapılması gereken işler yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve düzen bozulur. Töre ve düzen bozulursa, adalet yoldan sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. Bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir." demiştir.

"Öze Çağrı" şiirininin IV. Dörtlüğünü" hatırlayalım:

IV. Dörtlük

*"Vurgun şimdi Türkçe bile
Türkçe düşün, Türkçe söyle!
Bitsin hüznün, bitsin çile...
Ey Türk; titre, özüne dön!"*

1. Vurgun şimdi Türkçe bile

Bazen okuduğunuz ya da duyduğunuz bir şiir, bütün ruhunuzu ele geçirir ve sizi esir alır. Ozantürk'ün "Öze Çağrı" şiiri böyle bir özelliğe sahip. Hani, bazı sabahlar duyduğunuz bir türkü, şarkı melodisiyle sizi öylesine etkiler ki o türkünün ya da şarkının melodisi akşama kadar dudağınızdan düşmez. İşte "Öze Çağrı" şiiri insanın bütün benliğini ele geçiriyor.

Şiirin vezni, bürün sisteminde kullanılan emir tonlaması ve vurguları, şiir kullanılan ses benzerlikleri, cinas hâkimiyetiyle şiir ozanın inandığı değerleri adeta okuyanın ve dinleyenin ruhuna, benliğine, kalbine, gönlüne, fikirlerine ve düşüncelerine kazımak istercesine emir ifadesine dönüşüyor.

Bir sabah türküsü ya da melodisi gibi sıcak ve pürüzsüz bir ahenkle bütün bir millete hitap ediyor.

Şiir vezninin yarattığı melodinin sıcaklığı tarif bulamayacak bir biçimde bütün ruhunuzu, benliğinizi, fikirlerinizin, düşüncelerinizi, his ve gönül dünyanızı ele geçirerek korteks tabakasını delerek belleğinizi ve idrakinizi esir alıyor.

1.1."Vurgun" kavramı

Bu dörtlükte geçen "vurgun(<vur-gun)" kelimesi çok anlamlı bir kavramdır. Diğer kelimelerle kullanımını anlamını belirler. Kelimenin temel anlamı, "birine veya bir şeye tutulmuş olan (kimse), âşık, sevdâli" anlamındadır. Kelime bundan başka: "vurulmuş", kolayca elde edilen, hak edilmemiş büyük kazanç" anlamına gelir. Kelimenin kullanımında baskın, düşman hücumu, soğuk, dolu vb. etkilerle ürünlerde görülen zarar anları da vardır.

Genellikle bir dalgıcın derinlerdeki su basıncı, düzenli hava alıp verememe, birden su yüzüne çıkma gibi durumlarda vücudun yüksek basınçtan birdenbire normal basınca geçtiği zamanlarda karşılaştığı şok durumu, inme veya ölüm, vurmaktan ileri gelen yara anlamında da kullanılır.

1.2. "Vurgun" kavramının mısradaki kazan-

diğı edebi anlam

Ozantürk'ün “Öze Çağrı” şiirinin IV. Mısra'sında bu kavramı diğer kelimelerle “vurgun şimdi Türkçe bile” dizgesinde bir araya getiriyor ve şiir dilinin ahenkli estetik devrik cümle yapısını kullanıyor.

Bu mısra dizgesinde “şimdi” zaman kavramını aradan çektiğimizde “vurgun Türkçe” şeklinde bir sıfat tamlaması ile karşılaşırız: Bu mısradaki “vurgun” kelimesi alışılmışın ötesinde bir ifade ile “Türkçe” kelimesini niteler ve devamında “şimdi vurgun Türkçe bile, Türkçe düşün, Türkçe söyle!” ifadeyle ozanımız bize seslenir. “Türkçe” zamanımızda neye vurgundur ya da neden vurgun yemiştir?

“Türkçe” Türk insanları tarafından düşünülme ve konuşulmaya mı vurgundur? Yoksa “Türkçe” konuşma yazı dilinde artık kullanılmadığından denizde vurgun yemiş bir insan gibi uzuvlarına inme mi inmiş, Türk insanın zihninde dumura mı uğramıştır?

Her insan gibi Türk insanı kelimelerle düşünür. Kelimeler olmadan düşünme gerçekleşemez. Ozantürk'e göre Türk insanın dimağında Türkçe düşünmesini ve konuşmasını sağlayacak Türkçe kelime ve kavramlar mı silindi?

Elbette, bir cinas ustası olan ozanımız kelimeyi burada temel, asıl anlamının ötesinde kullandığını düşünmemiz gerekir. Ozanımız kelimeyi temel anlamında kullanırken “Türkçe” Türk insanları, yaşlı, genç kadın ve erkekleri tarafından kullanılmaya vurgundur, âşiktir...

Bu durumda “Türkçe” kendi kelime ve kavramlarıyla kullanılmaya, onlarla düşünülme, hayallere dalmaya ve söyleme dönüşmeye âşiktir.

Ozantürk bu ifadeyle bize sevgilisine hasret kalmış bir âşık gibi “Türkçe”yi teşhis eder, kişileştirir. Ancak şimdi; yani, zamanımızda, yeni nesil “Türkçe” düşünmemekte, hayal kuramamakta, onunla gelecekte yaratacağı teknoloji projeleri imgelemekte, bilim ve ilim dili olarak ve söylem dili olarak ya kullanmakta ya da doğru kullanmamaktadır. Bu nedenle “Türkçe” kullanılmaya âşık olan “Türkçe” kullanılmadığından vurgun yemiş ve inme inmiş uzuvlarıyla kullanılmaya hasret kalmıştır.

Her iki durumda şair söylenmek istediğini doğ-

rudan doğruya değil dolaylı olarak ifade ediyor, sitemli, dokunaklı, üstü kapalı bir üslup ile kelimenin gerçek manasının kolay anlaşılabilmesine rağmen sözü mecaz manası ile kullanarak kinayeli bir ifadeyle yine bizim ruhumuzda titretişimler yaratarak, bizi bir düşünce girdabının içine sürüklemek istiyor.

Temel anlamıyla kullanılmaya âşık bir “Türkçe” anlamı ile kelimeyi teşhisli kullanarak âşık bir insan motifi ile kişileştiriyor. Ayrıca kullanılmaya âşık “Türkçe” vurgun yemiş, uzuvlarına inme inmiş bir insan motifi ile teşhis edilerek sunuluyor.

Elbette, Ozantürk'ün yine amacı bizde titretişimler yaratmaktır.

Ozantürk, bu yüzden merâmını gizli tutarak, ifadesinde manayı gizleyerek tevriyeli ve kinayeli bir anlatımla birçok anlamı olan “vurgun” kelimesini önce temel anlamıyla kullanıyor ve asıl olarak kelimenin uzak anlamını kastediyor ve ima yoluyla, îhamla bizi şüpheye, vehme ve tereddüte düşürerek biz de farkındalık yaratmak istiyor. Bu yolla bizi bir düşünce alemine yönlendiriyor.

Ozantürk, zihnimizde denizde vurgun yemiş bir insan imgesi yaratırken “Türkçe” kavramına, “vurgun yemiş bir insan”ın halini teşhisle mana olarak yükleyen bir deyim aktarmasıyla imgesel olarak bize bir fotoğraf çiziyor.

Evet, Ozantürk kullandığı kelimelerle; soyut bir düşünceyi, fikri adeta somut bir resimle sunarken asıl amacı bize, bir an nefessiz kalmanın fecaat halini hissettirmek istiyor. Buradan anlıyoruz ki “Türkçe” vurgun yemek üzere, yardım edilmezse bütün uzuvlarına inme incek, yaşayan ölü olacak.

Evet, şimdi Türk'e vurgun, Türk'e âşık olan “Türkçe” ne yazık ki “vurgun” yemek üzere...

O, vurgun yeyen bir dalgıç gibi ve neredeyse bütün uzuvlarını kaybetmek üzere...

Ozantürk bu anlamın ötesinde bize aslında vurgunun vücutta inmenin gerçekleşmesi temennisiyile içeriden ve dışarıdan gerçekleştirilen bir saldırı ile yapılan bir yıkımdan söz etmek istiyor. Bu vurgunun, inmenin yani, yıkımın adı tam olarak: “dil yıkımı”dır!

Ozantürk'e göre, böyle bir vurgun ve yıkım halini anlamak için bir vurgunun, inmenin, yıkımın bütün buhranlarını bir arada düşünülmemiz.

Bizde "vurgun şimdi Türkçe" söyleminin bize çizdiği manzara şu: "Yeni nesil ne diyor anlamıyoruz... "Şaşkın olmuş "şapşık", en yakın arkadaş olmuş "panpa, kanka" merhaba olmuş "mrb", selam olmuş "slm", Allah razı olsun olmuş "aro", tamam olmuş "tmm" ya da "ok", canım olmuş "cnm", kendine iyi bak olmuş "kib", aşkı olmuş "aşkitom", güle güle olmuş "bye" görüşürüz kardeşim olmuş "kankam"... Şaka gibi ama bunlarla Türkçe vurgun yemek üzere...

Evet, bizi ciddi manada olumsuz etkileyen gerçek bir durum var ortada. Ya kendimize göre uydurma bir dil oluşturmuşuz ya da sesli harfleri unutmuşuz...

Bu dilde kolaycılık ya da dilde tasarruf yasası değil, dilde arileşmenin, az kelimeyle düşünemeyecek bir duruma gelmenin ta kendisi, dilde vurgun yemenin ta kendisi...

Bildiğiniz gibi Türkçe, kültür emperyalizminin hedef alanında...

Türkçemiz politik ve ideolojik oyunlara alet edildiği gibi, küreselleşme tuzağı ile eğitimsiz spikerlerin, haber sunucularının kol gezdiği, şiir dilinin yabancı dil mantığına dönüştürülerek eylemin önce telaffuz edilmesi. Şiiri şiir yapan unsurların terkedilmesi...

Türkçemizin dil mantığının zedelenmesi...

Evet, şimdi bir garip durum yaşıyor Türkçemiz. Türkçe vurgun yemiş, Türkçenin uzuvları dumura uğramış, Türkçemiz kendi fonksiyonlarını âdete kaybetmiş...

Türk şiir dili, konuşma diline yaklaştırılarak yüklemle kurulan alışıksız bir devrik yapıyla dönüştürülmüş...

Uzun yıllardır kullanılan yanlışlıklara ek olarak günümüzde yani şimdi karşılaştığımız ifadeler arileşmenin ötesinde dilde tembelleşmenin ta kendisi... Bu bir "dil vurgunu", "dil inmesi" ve "dil yıkımı"dır.

1.3. "Dil Vurgunu", "dil inmesi" ve "dil yıkı-

mı"

Evet, bu hal bir dil vurgunu, inmesi ve yıkımıdır. Bizim "dil vurgunu", "dil inmesi" ve "dil yıkımı" dediğimiz şey özellikle Türk çocuklarında "mefhum" ve "kelime dağarcığı" bırakmaz! Unutmayalım, Nihat Sami Banarlı hocamızın Türkçenin Sırları adlı eserinde ifade ettiği gibi, "Milletlerin olduğu gibi, kelimelerin de tarihi vardır. Kelimeler asırlar içinde işlene işlene hem ses hem mana bakımından zenginleşir, güzelleşirler. O kelimelerle duyan düşünen o kelimelerle duygularını düşüncelerini ifade eden insanlar yetişir. Siz o kelimeleri birden bire öldürün...

Yerine bir takım sesi ve manası da mevcut olmayan kelimeler koyun çocuğun kelimesi kalmaz. Uydurma kelime dediğimiz kelimeler virüs gibidir. Bir milletin beynini yıkamak istiyorsanız o milletin düşünen terim ve kavramlarını yok etmelisiniz, bir milletin felsefe terimleri o milletin düşünen kelimelerdir. Bu terimleri neslin hafızasından silin düşünemeyen bir nesil yaratırsınız."

Yine Nihat Sami Banarlı hocamız, " Bir ülke sadece dışarıdan yıkılmaz, bir ülkeyi yıkmak istiyorsanız dışarıdan yaptığınız saldırılardan daha büyük ölçekte o ülke içinde saldırılar düzenlemelisiniz. Bu saldırının cephesi de o milletin yeni neslinin beyni olmalıdır.

Nihat Sami Banarlı, "Türkçenin Sırları" adlı eserinde "Dil Konferansı" başlığı ile sunduğu yazısında bir anekdot sunar: "Sultan Aziz devrinin Sadrâzam ve Hâriciye Nâzırı Keçecizade Fuad Paşa, Avrupa'da bir diplomatlar toplantısında bulunuyordu. Söz arasında ortaya lâtife yollu bir soru atıldı: "Zamanımızın en kuvvetli devleti hangisidir?" denildi, Keçecizade Fuad Paşa, bu suâle tereddütsüz, bu cevabı verdi: "Osmanlı İmparatorluğu!". Nasıl olur?!" dediler. O ispat etti: "Çünkü, dedi, siz dışardan, biz içerden, var kuvvetimizle yıkaya çalıştığımız halde, o hala ayakta duruyor'..."

Fuad Paşa, zarif bir diplomat olarak, bu cümleyi tamam söylememişti. Avrupalı diplomatlara. "Devleti biz içerden yıkıyoruz demiş!" deyiş, bir zâriflik icabıydı, fakat "Siz dışardan yıkıyorsunuz" sözü eksik söylenmişti Bunun tamamı: "Siz, hem

dışardan, hem de içerden yıkıyorsunuz!” şeklinde olmalıydı.”

Aslında yine Nihat Sami Banarlı'nın aynı yazısında bunların bir delili olarak şöyle demektedir: “Çünkü, Türkiye'nin ‘VI. Asır sonlarından bu yana, İranlılar, Avusturyalılar, sonra ve bilhassa Rusya, İtalyan, Fransız ve İngilizler, hâsılı bütün Avrupalılar tarafından siyâsi, iktisadî ve askerî bir abluka içine alınışı 300 yıldan fazla sürmüştür. Bu muazzam zaman içinde, bizi yıkmak isteyenlerin, Türkiye'yi sâdece dışarıdan zorladıklarını sanmak, aşırı saflık olur.”

Evet, günümüzde de Türkiye'nin etrafındaki bu kuşatma kalkmamıştır ve bizi kuşatan devletlerin zehirli faaliyetleri devam etmektedir.

Yine Nihal atsız yazısında 1933 yılında geçen bir diplomatımızın bir İngiliz diplomatı ile yaptığı konuşmadan bahseder. 1933 yılında kısa bir zaman Avrupa'da bulunan bir Türk diplomatı, bir mâhfilde, bir İngiliz diplomatıyla karşılaşır ve diplomat; “1933,

Türkiye'de dil inkılâbı'nın başladığı tarihi. İngiliz diplomatı, Türkiye'deki dil inkılâbına temâs ederek, aynı zamanda; tanınmış bir edip olan Türk diplomatına der ki: “Aman, dikkatli olunuz, Moskova, bu işe el atacaktır!..”

Nihat Sami Banarlı'ya göre “Konuşan, İngiliz diplomatıydı: Milletler, birbirinin iç âlemlerine ne dolaplar çevirirler, onları içeriden vurmak için fırsatlardan nasıl istifade ederler? Tabii çok iyi biliyordu.”

1.4. “Dil Vurgunu”, “Dil Yıkımı” ile ilgili bir hatırlatma

Ozantürk entelektüel bir ozan olarak aslında bize “vurgun” kelimesiyle kataforik bir anlatım kullanmış Bu kelimenin “Vurgun şimdi Türkçe” sözcük öbeği bir öncülü, bir referans anlam oluşturuyor ve bize dünyaca meşhur bir romanı telmih ediyor bizde gerilim yaratarak hatırlatıyor. Dünyada dil yıkımından, dil vurgunundan bahseden en önemli eser: George Orwell'in “1984” adlı romanıdır...

Bu konuda, Nihat Sami Banarlı'nın hatırlatmasıyla “İngiliz edibi, George Orwell 1984 adlı romanında, milletleri dil yıkımı'yla çökertip bir takım

sürüler hâline koymak isteyenlerin hedeflerini ve hikâyesini yazmıştır.”

1.5. Vurgun şimdi Türkçe” referansında 1984 romanı

1084 romanı bizi, “geçmişin, belleğin, düşünmenin, dilin, başkaldırının, aşk ve erotizmin yok edildiği bir toplumda yaşanan vurgun insanlıkla bizi tanıştıtırıp yüz yüze getirir.

Bu romanda karşımıza; bir vurgunun, inmenin yıkımın ürkünç labirentinde yolumuzu ararken, içinde yaşadığımız gerçek dünyanın önyargıları, hoşgörüsüzlükleri, bağınazlıkları, baskı ve zorbalıkları, kayıtsızlık ve hor görmeler ortaya çıkar.

Orwell'in bu kitabı hayalî bir eser olarak yalnızca geleceğe ilişkin değil, şimdiye; yani, günümüze ilişkin de bir uyarıdır. Belki de, gelecek şimdi olduğunda; artık, çok geç olacağına ilişkin bir uyarı!

1984 roman biçiminde bir ütopyadır. Bu roman, her şeyin devletin denetiminde olduğu, kültürel hafızası silinmiş, her türlü muhalefetin yok edildiği bir toplum tehlikesine karşı bir uyarıdır.

1084 romanı, en genel anlamıyla bir “ütopya»dır; ancak, genel alıştığımız ütopya eserlerinin karşıtıdır. Genellikle ütöpik eserler, “mevcut olmayan, fakat gerçekleşmesi arzu edilen bir düzeni” anlatırlar.

Orwell'in eseri yönüyle “gerçekleşmesi arzu edilmeyen bir düzeni” ifade ettiğinden bu eseri “karşı-ütopyacı” olarak değerlendirmek gerekir.

Buna açıklamaya göre Platon'un Devlet'i, Yusuf Has Hacıp'in KutagBilig'i, Thomas More'un Ütopyası, Tommaso Campanella'nın Güneş Ülkesi, Francis Bacon'ın Yeni Atlantis'i arzu edilen “kusursuz bir düzen” tasvir ettiklerinden “ütöpik” eserdir.

1984'romanı, Jack London'ın Demir Ökçesi, Yevgeni Zamyatin'in Biz'i, Aldous Huxley'nin Cesus Yeni Dünya'sı gibi bir karşı-ütopyadır.

Ütopyalarda insanlığa sunulan bir arzu edilen “düş”tür, karşı-ütopyalarda ise bir “vurgun, inme, yıkım âdete toplumsal bir karabasan”dır.

Bu romanda anlatılan toplum düzeni, bir “büyük bir toplumun gözaltı”na alınmasıdır.

“Güç ve iktidar”ın sınırsızca uygulandığı yetkiyle, bellek, düşünce, dil ve aşkın içiğdiş edildiği ve her tür özgürlüklerin ortadan kaldırıldığı “büyük bir toplum “gözaltı”ıdır.

George Orwell’in eseri, Ozantürk’ün eseri gibi bir uyarıdır. İnsanoğlunun geleceği için bir uyarıdır. Orwell, tarihin akışı değişmezse insanların en insani özelliklerini yitirecekleri, ruhsuz otomatlara dönüşecekleri, üstelik bunun farkına bile varmayacaklarıdır.

(...) Orwell, sadece uyarmak ve uyandırmak ister. Ancak onun hâlâ umudu vardır. Ozantürk’te Türk milleti için aynı umuda sahiptir.

İnsanların karşı karşıya oldukları tehlike, “bireyselliği, aşkı, eleştirel düşüncesi” ni tamamen yitireceğidir ve ne yazık ki bunun ayırdına bile varamayacak bir otomatlar toplumu olup çıkma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar; ancak, bunu engellemenin tek yolu bunun farkına vararak önlem alabilmektir.

Ozantürk’ün “Öze Çağrı” şiiri bir uyarı çığlığıdır, 1984 romanı da...

“Öze Çağrı” şiiri de aynı 1984 romanı gibi dil, millî, etnik, ahlâkî, dayatmaların karanlığı içinden kulağımıza çalınan bir dil vurgunu, dil felci, ve dil yıkımıdır . Her iki eserde bu kaygılarını “bir uyarı çığlığına” dönüştürmüştür.

Dil vurgunu, inmesi yıkımı sadece Türkçeleşmiş yabancı kelimeleri dilden atmak değildir, asıl olarak bizzat Türkçe sözcükleri değiştirip kelime diye zevksiz âhenksiz ve mâzisi birtakım sevilmez, anlaşılmaz sözcükler icâdetmektir.

2. Türkçe düşün, Türkçe söyle!/ Bitsin hüznün, bitsin çile.../(Ey Türk; titre, özüne dön!)

Ozantürk’ün bu ifadesinden anlıyoruz ki ortada bitmesini istediği bir hüznün var, bir çile var. “Türkçe”yi hüznün ve hüznün girdabına düşüren bir durum var...

“Türkçe” kendi kelimeleriyle düşünmeyen ve konuşmayan bir neslin varlığından dolayı hüznün ve çile girdabına düşmüştür. Bu hüznün ve çilenin bitmesi için Türk’ün titreyip kendi özüne dönmesi gerekir.

Aslında dil konusunda düşündüğümüzde kendi

kendimize "Allah Allah neler oluyor?" diye sormak zorunda kalıyoruz, bir konuşmaya şahit oluyoruz: "Linki tıkla, bunu download yap, bana bir mail at; okey, hemen o e-maili reply edeip sana dönerim... Ha, benim için favor yapar mısın?"

Televizyonda spor haberi sunan sunucunun sesiyle irkiliyorsunuz: "Süper lig, bugün yapılan maçla start alacak."

Bakkaldasınız, bir genç giriyor ve bakkala: "Şu enerji drimki ne kadar? Bir de ice tea versene..."

Şimidi soruyorum, hangi dili konuşuyoruz, Türkçe mi, yoksa karışık bir haline gelen "Türkilizce" mi?

Sanki bizim ülkemizi, gelip dinyalı bir başka ülke istila etmiş...

Dilimiz, düşüncemiz vurgun yiyor.

Haber dilimizde yabancı kelimeler cirit atıyor ve haber dilimiz vurgun yiyor.

Türkçe kirleniyor, Türkçe vurgun yiyor.

Türkçe benim anadilim....

Türkçem benim benliğim...

Türkçem benim düşünebildiğim, kendimi ifade edebildiğim, kendimi onunla bildiğim dilim.

Türkçem benim düşünce gücüm...

Türkçem benim, onurum, gururum...

Türkçem benim çocukluğum, çocukluk arkadaşım...

Türkçem benim ayrılmaz parçam, herşeyim...

Türkçem, ben Türkçesiz neyim ki?

Yeryüzünde diller kadar millet fertlerini birbirlerine bağlayan, onlara birbirlerini sevip anlamakta, hele sevgilerini dile getirmekte aziz yardımcı olan başka kuvvet mevcut değildir.

Bir milletin düşünce, amaç, gaye ve belli bir ülkü etrafında birliğini sağlayan dildir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, milletlerin kendi dilleri üzerinde söz sahibi olması demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dili milletten ayrı bir varlık olarak görmemektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, millî dile

aşkla bağlı olmaktır.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, Türk dili sayesinde kurulan medeniyet kuşaklarına sahip olmak demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, Türk milletinin tarihte ve coğrafyada kurduğu medeniyetlerin karakterini bilmek ve ona sahip çıkmak demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, bir millî müdafaa cephesi açmak demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin doğuşunda, karakterinde, ananesinde ve dehâsında var olan değerler sahip çıkmak demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilleri dil yapanların, bir takım âlim dilcilerin değil bizzat milletin olduğunu bilmektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, milletlerin kendi dillerine güzellik ve güzel ses vermek için yaratıldığını bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek demek, düşüncenin ancak ve ancak ana dilin bahçesinde çiçek açtığını bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, bilimi Türkçede kurabilmek ve ona sahip çıkmak demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, her dilin sözcüklerinin farklı bir dünya algılaması yansıttığını bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin, düşüncelerimizi yansıtan bir araç olduğu gibi düşüncelerimizi geliştiren bir alan olduğunu bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, İnsanların nesnel vasıtasıyla değil sözcükler aracılığıyla düşündüğünü bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, düşüncenin iki aracının olduğunu bilmek demektir: Bunlardan birincisi dil, diğeri mantıktır. Bilimlerin sunduğu bütün bilgiler bize sadece iki kaynaktan gelir. Dil üzerinde düşünmek ve doğayı incelemektir. Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, doğadan gelen bilgilerin de dil kalıbına döküldükten sonra bize ulaştığını bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, düşüncenin ancak ve ancak ana dilin bahçesinde çiçek açtığını bilmek demektir. Bilimi Türkçede kuramıyorsak, ona sahip değiliz demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, gerçekten de dilin doğal bir yaratılış ve gelişim çizgisi bilerek bu doğal gelişmeye müdahale etmenin mümkün olmadığını kabul etmek demektir.

Bir doğal dilin kendi gelişim sürecini engellemek, yolunu kapatmak, kendi içinde tutarlı bir bütünlüğe sahip olarak toplumun ihtiyaçları doğrultusunda şekillenen dilin düzenini bozmanın söz konusu olamayacağına inanmak demektir.

Bir dile dışarıdan müdahale edilmek gerekiyorsa, bu müdahalenin yine dilin kendi doğal işleyişine ters olmaması, kurallarıyla çatışmaması gerektiğine ve zaten yapılacak müdahalenin de ancak onun doğal gelişimini engelleyen hususların ortadan kaldırılması yani önünün açılması demek olduğunu kabul etmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin doğal bir araç olduğunu kabul etmektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, her dilin kendine özgü kuralları olduğunu baştan kabul etmek demektir. Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin sürekli değişim ve gelişim içinde olan canlı bir varlık olduğunu bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin milleti bir arada tutan, onun varlığını koruyup devamını sağlayan en önemli unsur olduğunu bilmek demektir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin insanların bir arada yaşamasını sağlayan bir unsur olduğunu bilmek demektir ve ancak dil sayesinde, aynı dili konuşan, ortak kader birliğine sahip insanlar bir araya gelerek bir topluluk oluştururlar; daha sonra bu topluluklar, toplumu, toplumlar da milleti meydana getirir.

Milletlerin ortak hafızası olan dilleri, aynı zamanda onun varlığının da garantisidir. Bir milleti millet yapan, onu ayakta tutan, devamını sağlayan en önemli varlık dildir.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin mil-

letin ortak malı olduğunu bilmek demektir ve dil tek tek bireylerin değil, milletin ortaklaşa oluşturduğu doğal bir varlıktır. Bir dilde o milletin sahip olduğu mirasın izlerini görürüz.

Bireysel olarak dile herhangi bir müdahalede bulunmak, kurallar koymak mümkün değildir. Bu onun doğasına da aykırıdır. Dilin kendine ait kuralları olup doğal gelişim süreci içinde yaşayan dil, bütün bir milletin ortak malıdır.

Türkçe düşünmek ve Türkçe söylemek, dilin sosyal bir kurum olduğunu idrak etmek demektir ve insan sosyal bir varlıktır. İnsanlar başlangıçtan beri hep bir arada yaşamış, hayat mücadelesini birlikte vermiştir.

Dil, bu bir araya gelişi, birlikte yaşayışı mümkün kılan, sosyal organizasyonların, işbölümünün yapılmasını sağlayan en önemli kurum olmuştur. Dilin kendine özgü kurallarının oluşu ve sözvarlığı da bu sosyalliği kanıtlar. Milletin dünya görüşü, kültürü, felsefesi, o milletin dilinde kendisini gösterir. Dil kültürün aynasıdır.

Türkçe bizim, bağımsızlığı simgeleyen bir bayrak...

Türkçe, benim düşüncem, ana dilim, rüya dilim, herşeyim.

Türkçe, sen benim içimdesin...

Türkçe, sen benim rgönlümün derinliklerindedin.

Türkçe, sen benim ruhumun derinliklerindedin...

Türkçe, sen benim düşüncemin çatısıydın...

Türkçe ,sen, düşünce eimde hergün açan taze bir gülsün...

Türkçe sesleniyor; atam, eçüm apam Bilge Kağan asırlar öncesinden "... bilgisiz kağanlar, Çinlilerin hilesine kandılar. Türk milleti ülkelerini kaybetti, yöneticileri köle oldu, kızları cariyeye oldu, Türk adını bırakıp Çince sisim aldılar..."

Yine eskiden Anadolu'da atam, eçüm apam Karamanlıoğlu Mehmet Bey kulak vermiş bu sese ve : "Bu günden sonra, divanda, dergahta, bargahta, mecliste, meydana Türkçeden başka bir dil konuşmaya!"

Albert Calmus şöyle diyor: "İnsanı iki yurdu

vardır: biri, üzerinde doğduğu topraklar; diğeri, o topraklarda konuşulan dildir."

Evet bizim anadilimiz Türkçedir...

Bu topraklarda konuşulan Türkçe benim yurdumdur ve bizim ilk görevimiz, onun hudutlarında nöbet tutmaktır!

Bu nedenle dilimize İngilizceden giren yeni kelimeler dil tarlamızdaki mayınlar gibidir!

Dil, bireylerin, bütün bir toplumun ve yeni gelecek neslin düşünmesini sağlayacak olan temel değerdir.

Dil, düşünceyi etkilemesi, kültürel değerlerimizi nesilden nesile aktarması ve millete yön vermesi sebebiyle hayatî bir öneme sahiptir.

Dilde oluşabilecek kirlenme, zaman içinde milli kültür yapısını bozar, toplumlara dejenere eder.

Dilde kirlenmeye yol açan unsurlar gerektiği gibi incelenmelidir.

Yabancı sözcüklerin yerine Türkçe karşılığı olanların kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Bizler sadece dünyayı değil, dilimizi de çocuklarımızdan ödünç aldık.

Çocuklarımızdan aldığımız borcu, dünyayı ve dilimizi temiz bırakma borcunu hakkıyla ödemeliyiz.

Dilimizi temiz bırakamazsak iki kuşak sonra karşılaşacaklarımızdan emin olamayız.

3.Ey Türk; titre, özüne dön!"

Bkz. Mehmet Bilgehan (2020), "Gönül Dilimizin Mimarı Ozantürk'ün 'Öze Çağrı Şiirindeki Kavramlar Ve Bağlamları' " (1), Erciyes Dergisi, Kayseri: Yıl: 43, 507. Sayı, s. 8-10)

Kaynaklar

Durbilmez, Bayram (2021). Ç/ağlayan S/özler: Öze Dönüş, Ankara:1. Baskı, uzun Dijital Matbaa, Sonçağ Yay., İkinci basım.

1984, George Orwell, Signet Classics. 1977, "Afterword" ("Sonsöz"), Erich Fromm, s. 313, 325-26.

George Orwell, (2019). 1984. İstanbul: Can Yayınları, 57. Baskı.

Banarlı, Nihat Sami, (2007). Türkçenin Sırları. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 24. Baskı.

Yunus'ta ustaca işlenen "Dört Kapı Kırk Makam" olgusu, Ahmet Yesevî ve Hacı Bektaş-ı Veli sevgisi yanında Yunus Emre etkisi ile geleneğe dönüşmüş, pek çok âşık, Yunus tarzı şiirler yazmıştır.

Bunlardan:

"Ela gözlü pirim geldi

Duyan gelsin işte meydan

Dört kapıyı kırk makamı

Bilen gelsin işte meydan" diyen Hatayi;

"Evvel başta Muhammed'e selavat

Ârif isen bu manâyı ver imdi

Şeriattir, tarikattir, marifet

Hakikatten bize haber ver imdi " diyen Balım Sultan;

"Şeriat tarikat ikisi birdir

Marifete ermez hakikat sırdır

Hak ehli kardaşlar irehber pirdir

Dini saklı gerek dinin içinde" diyen Teslim Abdal;

"Şeriat şart imiş şartını bildim

Tarikat terk imiş terkini bildim

Marifet söz imiş anı söyledim

Hakikat bağına ummana geldim" diyen Muhyiddin Abdal en çok tanınanlarıdır.

Yunus Emre'nin pek çok şiirinde Dört Kapı, Kırk Makam olgusunun ustaca işlendiği görülür. İlk kapı olan şeriat bu dört mertebenin temeli ve

en alt derecesi olup hakikate açılan ilk kapıdır. Şeriatla ilgili:

"Şeriat şîrîn olur işidene hoş gelür

Ne kim dilerse kılur ol şeriat içinde" biçimindeki dizelerinden başka Yunus Emre felsefesinde asıl bilinmesi gereken insanın kendini bilmesi gereğini vurgulayan:

"İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendini bilmezsin

Ya nice okumaktır" deyişle şeriat kapısının ikinci makamı olan ilim öğrenme ilkesine vurgu yapmıştır.

Dört Kapı Kırk Makam ilkelerinde hakikate ulaşmanın yolu tarikat kurallarına uymaktan, kötülüğe iyilikle cevap vermekten geçtiğini işaret eden Yunus'un:

"Tarikat cân yoldaşı cân ile olur işi

Tarıkata giren kişi dün-gün ibret içinde" gibi ve; Her kim bize taş atarsa güller nîsar olsun ana biçimindeki deyişlerinde görüldüğü gibi Tarikat ehlinin gönlünde kibir ve kin olmaz ve o dedikodu yapmaz.

Yunus Emre'nin kişiliğinin oluşmasında İslâm kültürünün geniş etkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Yunus Emre'den önceki Anadolu'nun manevi ve edebî yaşamını etkileyen Ahmet Yesevî felsefesi de Yunus üzerinde çok büyük etki yapmıştır.

Yesevî'nin, aşk ve insan sevgisi temasını dile getirdiği hikmetleri ve birlik beraberliğin simgesi 'Bir olalım, iri olalım, diri olalım' sözü Yunus Emre şiir dünyasını etkileyen deyişlerdir.

Yunus Emre'nin tasavvuf anlayışının temelinde Ahmet Yesevî yolunu takip eden Taptuk Emre gibi önemli bir sufiden ilham alması yatar. Bir deyişinde:

"Taptuk'un tapısında

Kul olduk kapısında

Yunus miskin çiğ idik

Piştik elhamdülillâh" sözü kanıtlamaktadır.

Hoca Ahmed Yesevî'nin Orta Asya'daki Türkler arasında başlattığı bu tasavvufî hareketin bir benzeri yaklaşık bir asır sonra Anadolu'da ortaya çıkmıştır.

Yesevi Kültünü benimseyen Yunus Emre, Yesevî'nin izinden giderek Anadolu halkı arasında ortak bir tasavvufî anlayışın oluşmasına saf, arı, temiz Türk Dili'ni ustaca kullanarak öncülük etmiştir.

Türk tasavvuf şiirinin oluşumuna büyük katkı koyan Yunus Emre önemli ölçüde Ahmet Yesevî'den etkilenmiş bu etki, Ahmet Yesevî'nin, kimi dörtlükleri:

"Hâlikımnı izler min

Türkün cihan içinde

Tört yanımdan yol indi

Kevn ü mekân içinde" biçiminde olan hikmet ağırlıklı deyişleri Yunus Emre'de:

"Adım adım ileri

Bu âlemden içerü

On sekiz bin âlemi

Geçdüm bir tağ içinde" rastlayışımız kusursuz bir nazire örneği olarak karşımıza çıkmakta ve bu etkinin önemli kanıtlarından biri olarak görülmektedir.

Ahmet Yesevî'den önemli ölçüde etkilenen Yunus Emre, anlamı 'Onları cehennem köprüsüne doğru götürün' ayetine telmih olan kıldan ince kılıçtan keskincedir ifadesi ile başta Yesevî olmak üzere Hâkim Ata, Muhyî, Sıdkı Baba ve Kaygusuz Abdal

gibi söyleyerek:

"Sırat kıldan incedir

Kılıçtan keskincedir

Varıp anın üstüne

Evler yapasım gelir" biçiminde dile getirmiştir.

Ahmet Yesevî'nin Doğu Türkçesi ile söylediği:

Hâce Ahmed minim atım tüni küni yanar otım

İki cihanda ümîdim minge sin ok kirek sin

biçimindeki deyişi Yunus Emre'de:

Yunus durur benim adum gün geldükçe artar odum

İki cihanda maksudum bana seni gerek seni

biçiminde söylenmiştir.

Yunus Emre, Ahmet Yesevi kültüne sahip çıkıp Anadolu'da Yesevilikten gelen dört kapı öğretisini kırk makamla donatarak Bektaşilik felsefesini oluşturan Hacı Bektaş Velî'nin öğretilerinden, hikmetli sözlerinden ve özgün deyişlerinden önemli ölçüde etkilenmiştir.

Yunus Emre Hacı Bektaş Velî'nin gönül üzerine söylediği:

"Gönül, cennete benzer."

"Gönül Kâbe'den daha üstündür, çünkü; gönül, Tanrı'nın nazargâhıdır."

"Tanrı ile bütün nesnelere arasında perde vardır; fakat gönülle Tanrı arasında perde yoktur." biçimindeki sözlerini kendine özgü şiir potasında yoğuran Yunus Emre:

Duruş kazan ye yedir

Bir gönül ele getir

Bin Kâbe'den yeğrektir

Bir gönül ziyareti.

Bir kez gönül yıktın ise

Bu kıldığın namaz değil

Yetmiş iki millet bile

Elin, yüzün yumaz değil.

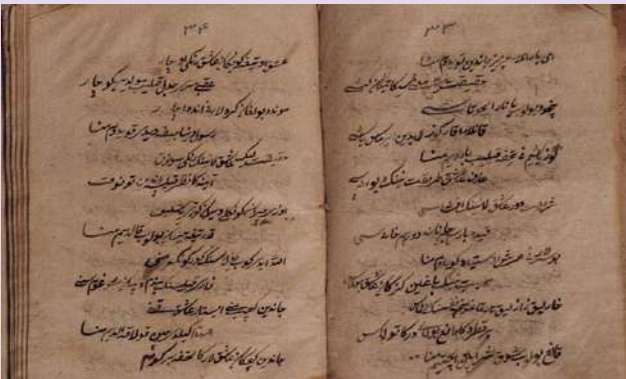
biçimindeki deyişlerle Yesevi Kültünün Hacı Bektaş felsefesini yönlendiren ve kendisine sirayet eden etkiyi Yunus'ça dile getirmiştir.

Türk milleti savaşçı hususiyetinin yanında misafirperverlik ve ince ruhlu oluşu ile de bilinmektedir. Bu ince ruhlu oluş kaçınılmaz olarak lisana da yansımıştır.

Günümüzü sosyolojik bakış zaviyesiyle gözlediğimizde; cemiyetimizde yaşanan hadiseler karşısında kullanılan dilin bozukluklar gösterdiğini görebilmekteyiz. Yine bu zaviyeden devam ettiğimiz vakit karşılaşılan hadiselerin geçmişte de yaşandığına dair delil olan atasözleri ve deyimlerimiz gün geçtikçe dilimizden düşmektedir.

Türk dili muazzam bir geçmişe ve inceliğe sahiptir. İsnadımın delillerinin sınırı yoktur.

Bu yazıda değinilecek husus Türk dilinde nezaket, Türk dilinin inceliğinin Kutadgu Bilig'de nasıl

yer aldığıdır.

Türk dili, güzelim memleketimizin üstünlüğü, milletimizin naifliği ve ruhunu gösteren en büyük vasıta.

"Anlayışla bilgiyi iletir dil,

İnsanı söyleten dilin değerini bil." beyitten çıkartılacak nice manalar vardır.

Bugünün vaziyetine bakarak yorum yaptığımızda: Dil sadece anlaşma vasıtası değildir, insanı yapan hususiyetlerdendir.

Beyit okunduğu vakit derin yapımızda; dilin baş üstünde tutulması, ilmin onun sayesinde nefes alması görüşleri canlanmaktadır.

Dili baş üstünde tutmak minvalinden yürüdüğümüz vakit kültürümüzde yer alan miras mefhumu karşımıza çıkmaktadır. Söylediğimiz her söz miras olarak kalmaktadır.

"İki şeyle yaşlanmaz insan, biri iyi iş, öteki iyi sözle." Milletimizin söze ve sözün inceliğine verdiği değerlerden bir örnek... Kutadgu Bilig'den bu ve buna benzer birçok örneği göstermemiz mümkündür: 'Esenlik diliyorsan eğer kendine, yararsız olan bir söz takılmasın diline.'

Ne zaman ki dilimizin inceliğini bir kenara bıraktık, o zaman cemiyetimizde aksaklıklar baş göstermeye başladı.

Karı koca arasında uyumsuzluk ve şiddet, aile

BİZ ÇOCUKLAR

fertleri arasında kırgınlıklar, dostluklarda küskünlükler, davalarda yol ayrılıkları...

Dilin inceliğine devlet idaresiyle baktığımızda Türk dili ve tarihinde devlet yöneticileri Türk dilinin inceliğine ehemmiyet vermektedir.

Göktürk kitabelerinde Bilge Kağan'ın halka söyledikleri örnek verilebilir. Tabiidir ki, Türk hakanları makamları gereği öz ve kısa konuşurlar. Bu isnadıma örnek olarak Kutadgu Bilig'de şöyle söylenmektedir "Söz ile yükseldi insan hakan oldu, çok söz söyleyenin başı gölge gibi, yerde kaldı."

Dikkat edilmesi gereken şey söz ile yükselmektir. Devlet adamları milletin gözünde söz ile yükselmektedir. Çünkü liderlerin sözleri, idârî tarzları ne kadar güçlü ise milletin liderine ve davasına bağlılığı da o kadar büyüktür. Gazi Mustafa Kemal Atatürk buna örnek verilebilir.

Anadolu coğrafyası yıllarca istilaya, yağmaya maruz kalan coğrafyadır. Bu coğrafyada ortaya çıkan tahribata rağmen Türk dili ayakta kalmıştır.

Dil İnceliği ve devlet idaresi münasebetine katkı maksadıyla Nihad Sami Banarlı'nın Edebiyat Sohbetleri adlı kitabının "Mağlup Olmayan Edebiyat" kısmında yer alan şu cümleler mühimdir: "Mesela resimde, garbın bazı usta sanatkârları, makûl usullerle kandırılmış, beyinleri zevkten ve iz'andan yıkanmış ve her türlü resim zevkini ustalıklarla yıkan bir resim anarşisi geliştirilmişti.

Müzik tam bir gürültü haline konulmuş, mimariye bir takım utanç duvarları manzarası verilmiş, edebiyat ise hoyrat Rus şairlerinin her türlü zevk ananelerini yıkan basit, iptidai, vezinsiz, kafiyesiz, musikisiz hâle koydukları bir serbest söyleyişle söylenir olmuştur." "Hatta buna, Stalin bile itirazda bulunmuş ve: Şairlerimiz, komünist sloganları halkların zevk alacakları şekillerle söylemediler ki bir tesiri olabilsin." demiştir.

Filhakika Türk yazarları, şairleri o kadar kuvvetli bir anlayışa sahiptir ki, binlerce yıl önce söyledikleri sözler günümüzde bile kullanılmaktadır.

Bizim en büyük mirasımız Türk dilidir! Türk dilini yaşatalım, koruyalım ve savunalım! Akademik dil olarak İngilizceyi değil de, Türk dilini, "Dünya dili" haline getirelim!

Bilgi bahçe, sen bahçıvan
Gül, karanfil biz çocuklar
Gökyüzünde dalgalanan
Ay ve yıldız biz çocuklar
Açar çiçek pembe, sarı
Kırmızısı yürek harı
Beyazıdır arı duru
Mor menekşe biz çocuklar
Dal ucunda açar çiçek
Üzerine konar böcek
Hasat ile yüz gülecek
İşte hasat biz çocuklar
İşlenirken motif motif
Ellerine alınca lif
Kilim dokur Ayşe, Elif
Desen desen biz çocuklar
A, b, c'yi öğrenirken
Bir heyecan başlar erken
Sözcükleri hecelerken
Lügatlerde biz çocuklar
Kalem tutar minik eller
Çok da şirin tatlı diller
Açar iken gonca güller
Ayşe, Fatma biz çocuklar
Tarih denen has bahçede
Anlatırsın gide gide
Nasip olmaz her yiğide
Fatih, Yavuz biz çocuklar
Bilgi bahçe, sen bahçıvan
Damarlarda dolaşan kan
Çiçeklerde bir heyecan
Taze gonca biz çocuklar
Türklük için düğün toya
Hizmetkârsın asil soya
Öğretmensin Aydınliya
Eserindir biz çocuklar

Musa SERİN

Bir hayretin ifadesi değil bu! Hayretinize gayret katacak ruhi bir yücelişin yegâne adı bu!

Bu coğrafya da, ne AB'si veya onun kendi içindeki garabetler ittifakı ve nede okyanus ötesinin ABD'si başarılabildiler!

Çanakkale'den nasıl çekip gittilerse, yakın bir gelecekte; **'siyasi ve ekonomik güçlerini'** asıl sahiplerine bırakarak gideceklerdir!

Ünlü stratejist George Friedman, **'coğrafyanın asıl doğal liderine'** vurgu yapıyorlar.

Birgün bir dost insanla sohbet ederken, **'Osmanlı belki Anadolu'yu ihmal etti'** Ama Batı Trakya'da, **'Yeşil Tuna'** boylarında o kadar çok tarihi eserler verdiler ki, **'ben bu kimliğin sahibiyim!'** sözleri toprağın özünden fıskırıyor!

Batılı mütefekkirler ortak ittifak içerisinde; **"Türkler tarih boyunca gittiği yerlere barışı, hoşgörüyü, adaleti, eşitliği, doğruluğu, güven ve emniyeti beraberinde götürmüşlerdir!"**

Türklerin çekildiği o geniş coğrafyanın adı bir bakıma, **'kan ve gözyaşı coğrafyası'** olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Anadolu ve onu çevreleyen **'Orta Kuşak...'** veya **'Orta Doğu...'** bütünüyle emperyal güçlerin çatışma alanına dönmüştür.

Batı dünyası şunu gayet iyi anlamaya başladı, **"Türkiyesiz ve Türksüz..."** Orta Doğu eksenini olmaz! Nasıl olurunu birlikte yaşıyoruz!

Doğu ile Batı, Kuzey ile Güney arasında kurula-bilen sadece, **'kan, gözyaşı, nefret, kin ve intikam köprüsüdür!'** Filistin, Kuzey Irak, Suriye, Kafkaslar, Balkanlar, Keşmir, Doğu Türkistan, Karabağ vesaire coğrafyanın sürekli **'sıcak kalan'** alanları **OLDU!**

Biraz insafla düşünelim, **'Osmanlı'** diyoruz!

Ahlak ve insafın kol kola gezdiği bir kadim coğrafya; adalet ve merhametin en güzel meyvelerini devşirdiği coğrafya; şefkat pınarlarının çağladığı huzur okyanusu...

Barışın, güvenin, emniyetin insan ve insan haklarını yüceltirdiği bir zirveden maalesef tepetakla aşağılara doğru iniyorsunuz!

Maalesef, Türk'ün bu coğrafyada ki, **'adil yeri'** doldurulamadı!

Sistemler birbiri ardınca iflas ettiler.

Bu tabii yıkımın arkasından, 21. asır konuşulmaya başlandı!

Ve özellikle de, **ABD'de birçok stratejik enstitü önümüzdeki 25 yılın, 50 yılın genel kritiğini yapmaya başladılar.**

Elbette bu stratejik değerlendirmeler devam edecektir.

Hak yerine teslim edilirken, bu coğrafyada bizleri sürekli tedirgin edebilecek **'komple teorilerde'** eksik olmayacaktır.

Türkiye'nin gayet dinamik bir alt yapıyla kendisini tarihi **'kıvılcık elma'** diyebileceğimiz bir yükselişe hazırlaması gereklidir.

Dili ve gönlüyle fetih ruhunu yaşayan ve yaşatan bir ufka sahip millet olduğumuzu da unutmayalım.

Tarih yorumcuları, güne bakmaz; **Günün ötesine yüzünü çevirir!**

Öncelikle, tarihin derinliklerine doğru, **yarım asır, üç asır, altı asır, on dört asır!**

Şöyle bir yolculuk yapar... O yolculuk, insana öyle dersler verir ki,

Gün gelir, o dersler **'Yeni Bir Dünya...'** sunar!

İnsanlık, Medeniyet Tarihinde; **"Beş büyük Âlemle"** tanış olmuştur!

Bunlar; **Türkler, Araplar, Germenler, Slavlar, Anglo Saksonlar...**

Tarihte, Bir, **'Türk Âleminden'** söz edebilirsiniz!

Ama bir Ermeni, bir Rum veya bir Fransız âleminden söz edemezsiniz!

İnsanlık tarihinde, **'Hükümlerlik rolünü oynayacak...'** bir millet varsa, O'nun tatlı hülyaları varsa,

O'da, **Tarihin yüzünü dönmeye başladığı, Türk Milletidir!**

Bütün dostlarıma şunu ifade etmek isterim; İslam'ın en sıkıntılı olduğu bir dönemde!

Cihan Hâkimiyetine doğru yol alışındaki, O ilk adımlar...

Yazımızda bir daha tekrar ediyorum; **13. Asrın fotoğrafına şöyle bir bakınız!**

Ne kadar zorlu ve karmaşık bir dönemeçtir!

Bir yanda, (1096–1276) Ardı arkası kesilmeyen, **kan içici Haçlı Seferleri...**

Beri tarafta, **Orta Asya Coğrafyasını yerle bir eden, Moğol İstilasası...**

Günümüz Türkiye'sinde, belli bir kıskaç vardır değil mi?

O kıskaçta, Örtülü ve Soğuk bir Savaşı yaşayan, bir Ülke fotoğrafı...

Hiçbir zaman bizlere, bu millete; **“Dostane olmayan...”** politikalar!

Benim Coğrafya'm; **'Kan ve Gözyaşıyla'** tanımlandı...

Balkanlar, Kafkaslar, Basra Körfezi, Suriye, Doğu Türkistan ve dahası; Üzerlerinde, **'kanlı gömlek...'**

Ve bütün yüreklerde yaşayan umut, **'Anadolu...'** 72 millete bir gözle bakan, Yunus diyarı...

Birçok aklı evvel, Ülkenin bölünebileceğinden söz eder!

O söz bile benim nazarımda, İrkildiğim bir, **'Utaç...'**

Bu toprakların, **'korunmuş...'** olabileceğini, söylesem!

Çanakkale'nin Ruhaniyetini üzerinde taşıdığını söylesem!

Ve 21. Asrın da, Israrla, **“Türk Asrı”** olacağına vurgu yapsam!

Her asrın, Her dönemin; **Firavun'u da, Karun'u da, Nemrut'u da olmuştur...**

Karşılarna, hicapsız, hesapsız, kitapsız, **“Alamut Kaleleri de”** çıkmıştır!

Bütün bunlara rağmen, Kur'an ne diyor; “De ki; **“Hak geldi batıl çöktü. Şüphesiz, Batıl çökücüdür.”**(İsra, 17/81)

Dünya, Ay ve Yıldızlar her biri, kendi yörüngelelerinde yüzüyorlar!

Her milletinde, bir nizamı, **'bir yörüngesi...'** var!

Bu milletin, yörüngesinde; Tarihi bir yürüyüş vardır!

Nizam davasını kucaklayan; O kutlu yürüyüşe, **'Merhaba...'** diyoruz!

YIHILSIN GAZANCILAR

Şorda dölecik oturup televizyona bahıyodum
Aha gariya garışmadan işiminen uğraşıyodum
Aman birden yüğseldi uçuyo dirken şoh oldum
Onbeş yirmi olacah gop didiler gaza boğuldum
Yanasın bangalar caddesi yihılsın gazancılar.

Önce almadım düşer diyi yüğseldi kötü oldum
Ahalinin sözüne aldım düştü daha kötü oldum
Yışıldı gırmızıydı dirken ızcılı ahlımıda uçurdum
Ne galbim dayandı ne yüreğim stres oldum
Yanasın bangalar caddesi yihılsın gazancılar.

Günay müfdüsü sahallı Hüsnüler toplaşmışlar
Bi yandan alıyor öte yanda yüğseğe satıyollar
Ellerinde sinek sışdı ordan oruya gopuşuyollar
Görende köğ göçüyo sanır nası çabalıyollar
Yanasın bangalar caddesi yihılsın gazancılar.

Benzinliklere depolar tanklar çekilmiş doluyor
On lira kar ideceğim diyi millet birbirini gırıyor
Sıtohcular iş başında araba at ne olsa sahlıyor
Giden seneki salgını ölümleri herkes unuduyor
Yanasın bangalar caddesi yihılsın gazancılar..

Fikret OĞUZIRK

ANNELER VE ÇOCUKLAR

Anne ölünce çocuk
Bahçenin en yalnız köşesinde
Elinde bir siyah çubuk
Ağzında küçük bir leke

Çocuk öldü mü güneş
Simsiyah görünür gözüne
Elinde bir ip nereye
Bilmez bağlayacağını anne

Kaçar herkesten
Durmaz bir yerde
Anne ölünce çocuk
Çocuk ölünce anne

Sezai KARAKOÇ

Görülüyor ki Anadolu halkının yüzde doksani şair, ozan ve aşık. Bu duygularsa ta... çocukluk sıralarında başlar. İşte, çocuk oyunlarındaki düzmeceler bunların en güzel örnekleridir.

Aşağıda ki kafiyeli sözlerin bir kısmı her ne kadar “OYUN” olarak oynanırdı ise de, ben olayın kafiyeli yönünü ele almak istiyorum.

Çocukların kendi araların da gerek kızdırmak, gerekse cinnnetmek için söyledikleri çok sayıda mâniler, tekerlemeler ya da ustaca söylenmiş düzmeceler vardı.

Bunlardan aklımda kalanları sizlerle kültür adına paylaşmak ve hatıralarımızı yad etmek maksadıyla buraya yazıyorum.

Ben den olan bana gessin

İt den olan ite varsın- burada it oyun karşıtı kişi-

Bir anne oğluna seslenir;
Oğlum;
Ağacın altında heybe
Heybenin içinde torba
Torbanın için de çıkı
Çıkının için de çakı
Al da gellll, al da gel.

Terek de sağan, içinde dağan.(tahin)

Bilge hanım, papucu yarım
Çık dışarıya, oynayalım.

Ayağımın altı bekmez
Yala yala bitmez

Sarı pipi
Çamaşır ipi

Elemtere fiş
Kem gözlere şiş

Garagız gaytan gız
İt b...ku şeytan gız
Garayı gâve diy içeller
Sarı'ya B... diyi...çallar

Annı keçe, bunnü düz
Kulakları çuvaldız

Ağmet met met
Guyruğu cet cet
Bir sıçan dutmuş

Yalamadan yutmuş.

Apduramannnn Apduraman
Sen bu atı gopduramannn

Ömerrrrr ömer, belinde kemer
Kimi görürse fir diyi döner

Mısdafa mısdık
Ç.....nü kesdik
Arabaya gıstık
Oğlannar bakışdı
Gızlar gapışdı

Hasannnn hasan
Boynuna gabak asan

Dana Halil hooooop
Dümbeleş al da gop

Ali biçcik, gulakları güncük

Mısdafa mısır gafa

O O ömer, belinde kemer
Taş atar, tavşan tutar
Kabeye gider, kabenin kapısı kitli
Ömerin başı bitli.

Hacca mucca kel gırmıcca

Alibaz, tahtaya bas
Tahta çürük mih dutmaz
Alibaz eşşek söz dutmaz

Aliiii, çok yeme balı
Bal seni şişirir
Cehenneme düşürür
Cehennemden alır cennete götürür.

Fatma fatıra
Bindi gatıra
İşdi tütünü
Salladı potini

Anşe anşe aş gibi
Me... ri daş gibi
Anşe bizim dostumuz
Samannık da postumuz

Gadiriye gandilliye
Galk gidelim çaldılıya
Çandılıda yemek pişer
Gadiriye içine düşer

Hüdaverdi Allah verdi
Cin caldı şeytan aldı

Mukremin hasda, çorbası tasda
Anası yidirsin kek ile pasda

Allahu ekber
yatda geber
ağzına bir avuç büber

Küs küs ne duruyon küs
Küersen küs, g....küle bas

İtim itim şak şak
İstiyo barışmak

Ökçeli mes gadifeli fes
İtim barışmam, umudunu kes

Yağmur yağarken
Yağ yağ yağmur
Teknede hamur
Ver Allahım ver
Sulu sulu yağmur

yağmur yağıyorr, seller akıyorr
Arap gızı camdan bakıyor.

Birler; birbirini yiller
İkiler; miskin kediler
Üçler ; inci gibi dişler
Dötler; gözleri pötler
Beşler ;makine gibi işler

Oyunlardan
Birdir; bir. İkidir; tek mukava
Üçtür; çifte mukava. Dötdür; döt
Beşdir; Fes. Altım; kalhdı
Yedim; Yel gibi. Sekizim; Sek sek
Dokuzum; Durak. Onum; Oturak
Onbirim; Yağlı çörek
Onikim; Fındık kırması
Onüçüm; İlâne dolması
Ondördüm; Alaman bombası
Onbeşim; Jandarna govalaması.

Oyunlar da sayı saymalar
Lalemp
Lulemp
Gındıra biç, kırk üç, kırk dört, kırkbeş diye sayılar
devam eder.

Ali, Veli, kırkdokuz, elli, trampetler çalınıyor, yüzba-
şılar darılıyor darılmayın yüzbaşılar,
can yürekten ayrılıyor.

Aşağıdakilerin her biri bir oyun da geçerci. Ben sa-
dece kafiye yönü bakımından aldım.

Elim elim öpelek
Elden çıkan topalak
Topalağın yavrusu
Bit pirenin karısı
Adem, buğdem
Sil bunu
Süpür bunu,
Çıkar şunu

çarşıdan bir top bez aldım
saydım saydım yiğir mi
kel oğlanın zenciri
top top çıkar inciri
karanfili hoo
tarçını hoo

Pırasa pırasa
Yaprağına kar yağsa
Kızlar kocasız kalsa
Oğlanlara yalvarsa

Damdan düştün vay başım
Kızlar benim taydaşım
Kızlar ere giderse
Vay benim garip başım

Akşam olunca kim erken dayranırsa o bağırırdı.
Ayağımın altı davul
Evlerine gitmeyen gavur

Hava idare eder.
Montunu giyip şapkasını takan da var,
tek bir hırkayla çıkan da.

Son köşeyi de dönüyorum ve önüm sıra yükselen merdivenlere bakıp iç çekiyorum.

“Ağır ağır çıkıyorum merdivenleri, eteklerimde güneş rengi bir yığın yaprak”.

İşte evdeyim. Montumu asıp bir oh çekiyorum. Tam evim evim güzel evim diyecekken telefonum on cevapsız aramanın üstüne bir kez daha titreşiyor.

Daha ne kadar ısrar edecek bilmiyorum.

Bildiğim bir şey var: Onunla konuşmak yoruyor artık.

Her defasında aynı yerde takılıp başa döndüğüm bilgisayar oyunları gibi ikisi de başa sardırان iki seçenek arasında dönüp duruyorum: Ya bir acıyı yutkunacağım ya da bir öfkeyi kusacağım.

Ben ilkini seçiyorum. Yutkunduklarımı cebimde biriktiriyorum.

Cebim söylenmemiş sözlerle dolu. Sonra onlardan kuşlar, çiçekler, dipsiz uçurumlar, duru bir gökyüzü yapıp oraya buraya yapıştırıyorum.

Cebimde kelimeler olunca çekip gitmek daha kolay oluyor.

Nereye mi? Söyleyemediklerimi dalgalara dönüştürüp balıklara anlatan, söyleyemediklerimi alıp dibine kum yapan denize.

Omuzlarınız düşüyse kaldıracak olan denizdir. O yüzden omuz düşüren her olayın ardından cebimdeki kelimelerle oynaşması için sırdaşım denize giderim.

Zaten deniz değil midir, kişiyi korkutan da ferahlatan da, içindeki alevi körükleyen de söndüren de... O değil midir bir çözümle değilse de her zaman bir teselliyle gönderen de?

Ancak deniz bir başka efsunlu bugün, tarih kokuyor. Ne savaşlar var ve ne trajediler içinde. Bir bir gösteriyor.

Taşlar da yosun tutmuş, kavuklar da.

Gencecik çocuklar, taze dullar da. Şimdi de benim yosun tutma sıram sanırım.

Kelimelerin soğutmadığı bir yangını söndüreceğini umarak yaklaşıyorum adım adım denizden gri yatağıma.

Acısını ayaklarımın emdiği taşlara basa basa yürürken kafamı yukarı kaldırıp bir kez daha umut arıyorum fakat bulutlar ışık değsin istemiyor denize, neden acaba?

Sema karardıkça anlıyorum ki kalbimi örtmüş bulutlar da ağırlaşıyor ve uyuşturuyor beni.

Ama o ne ola ki?

Cebimde bir şey büyüdükçe büyüyor ta ki sığmayana kadar, çekip çıkarıyorum kelimeleri koyduğum yan cebimden.

Kelimeler bu defa korku renginde. Kavgalarım beslediğim korkum, bu sefer hayatım için büyüyor derken... ışık, bulutları yırtarak önüme düşüyor.

Kalbime kadar ulaşıyor ve beni ağırlaştıran bulutları da eritiyor.

Bir kez daha anlıyorum ki, hava idare eder.

İşte ancak o zaman görebiliyorum ki denizin dibi nasıl geçmişi çektiyse içine, beni de alacak ve ayaklarımı sürüdüğüm bu yolun dönüşü olmayacak.

Fakat vücudum hala dinlemiyor beni; halbuki kalp uyanınca her şeyin düzelmesi gerekmez mi?

Öyle değilmiş!

Meğersem, bütün benliğimin beni anlaması gerekiyormuş.

Nasil kalbim, kısık sesinden kurtulup yardım eli istediye “ben” de isteyecek iradeye sahip olmalıymışım. Umudun çiçeğini sulamayan kalbe kalp denir mi?

İrademle kalbimi yüreklendirmeliyim.

Korkuma, sıvışmak için değil savaşmak için güç

vermeliyim.

Ben bunlarla cebelleşirken fark ediyorum ki bu bile denizin büyüğü aslında. Düşüncelere dalmışken korkum çimdikliyor elimi ve uyandırıyor beni.

Girdapta kaybolmamı değil, tekrar denizin izleyicisi olmamı istiyor ve kumdan koltuğumu gösteriyor bana.

Çiğerlerimi yakacak bir nefes alıyorum ve önceden sürdüğüm ayaklarım gönüllü olarak yol gösteriyor bu defa. S

anki, ihtiyacım olan buymuş baştan beri: kalbin acısını, yaşamaya katık bilmeli.

Karaya varınca bir oh çekip yürümeye başlıyorum ve ıslandığı için ağırlaşan kıyafetlerimin yere her su damlatışında biraz daha hafifliyor, aklımı toparlıyorum.

Bulutları yırtan cılız ışık bu sefer tüm gücüyle parlıyor ve hapishaneden yeni çıkmış kalbim bu ışıkla yaşamak istediğinden daha da emin.

Daha önce iç çektiğim merdivenler bana vız geliyor artık ve açıyorum yeni hayatımın kapısını. Kapım rengârenk çiçek.

MESES

Meses değince öküz,
Yanıdakine toslar.
Önümde arazi düz,
Karşımda dik Toroslar...
Eskimiş çağlar gibi,
Yıpranmış dağlar gibi,
Her biri ağlar gibi,
Karşımda eğik başlar.
Yamalıdır dizleri,
Cana yakın sözleri,
Hep sararmış yüzleri,
Yağsız geliyor aşlar.
Canımı al diyerek,
Allah'a yalvaranlar var,
Bağırır öküz inek,
Ona ses verir taşlar.

Mustafa ACAR.

BABA OCAĞI

Tek odalı bir ev küçücük pencere,
Bir köşesi ambar, baca ile tencere,
Seni anlatmadan bu gençlere,
Anılarla göçtü gitti baba ocağı.

Mutfak var nede misafir odası,
Dört nüfusun o sıcacık yuvası,
Ayakta tutuyordu anamın duası,
Yerinde ısırğanlar bitti baba ocağı.

Duvarlarda sıva yok, yerler toprak,
Sekmende minder şahane oturak,
Çatıda kar, zor damladan kurtulmak,
Zamana yenildi terk etti baba ocağı.

Bir tek odası vardı, başka yoktu ama
Yün yataklar serilirdi sedire yan yana,
Hiç perde takmadık küçücük cama,
Yıllarca bacası tüttü baba ocağı.

Elektirik nerede gaz lambası yakardık,
Mantar tıpalı şişeye gaz yağı katardık,
Güneş batınca da hemen yatardık,
Sabahları çilli horozu öttü baba ocağı.

Saftık dürüstük sözümüzün eri,
Bazen karıncalar sarardı her yeri,
Dimdik ayakta durmuş yıllardan beri,
Sonunda bıraktı gitti baba ocağı.

Yıllar geçince unutulmasın aradan,
Söylesem bitmiyor hepsini sıradan,
Kim bilir kimler gelip geçti buradan,
Hepimizi adam etti baba ocağı.

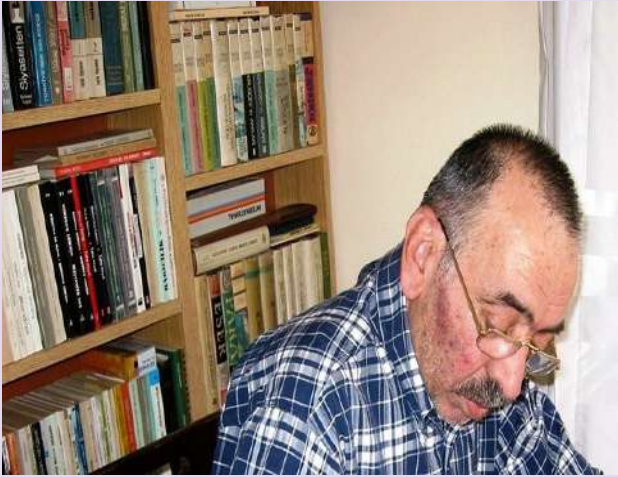
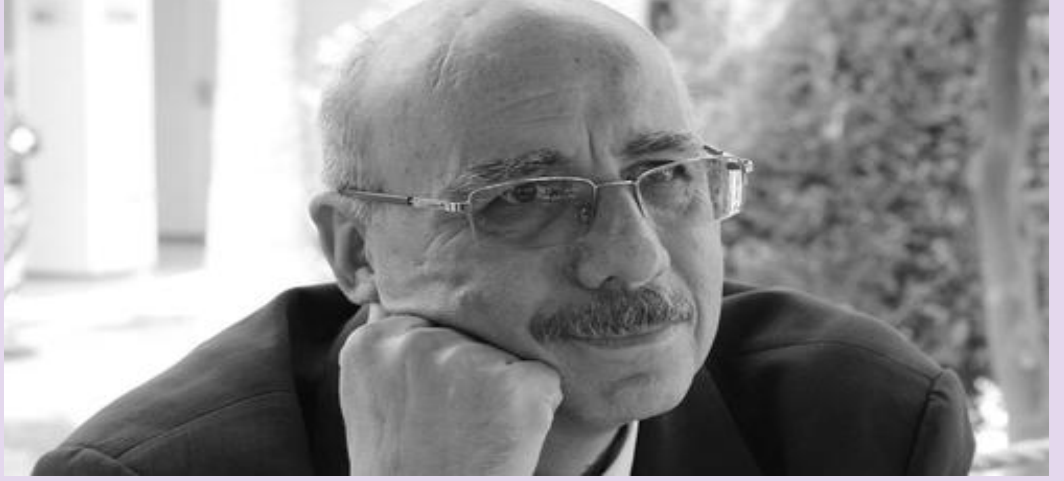
Yanarımda ben o günlere yanarım,
Kalan taş duvarlarında anılar ararım,
Suyuda kurumuş önündeki pınarın,
Yerinde yabancı otlar bitti baba ocağı.

Viran oldu artık baca tütmeyecek
Çatısına çıkıp bülbüller ötmeyecek
Şevki derki; hasretim hiç bitmeyecek
Bu vedan bana yetti baba ocağı.

Şevki TANRISEVER

BİZİM DÜNYAMIZDAN BİR ADSIZ KAHRAMAN “AHMET KAPLAN”

Hasan TÜLKAY

O'nun ilk sohbetiyle Antalya Aydınlar Ocağı'nın tertiplelediği, “Osman Yüksel Serdengeçti’yi Anma Toplantısı”nda mülâki oldum. Ağıt yakmıyor, nutuk çekmiyor, bam teline basa basa Rahmetli'nin görülmeyen ve ısrarla unutturulan “Cemiyet ve mücadele adamı” tarafına dikkat çekiyordu.

Konuşmasının sonunda “Milletvekili, Uzman, Doktor, Mühendis, Ekonomist, Belediye Başkanı, Millî Eğitim Müdürü, Doç. Prof.” etiketli seçkin aydın dinleyicilerine; kendinden emin bir nazarla; “İşte Serdengeçti böyle anlatılır!” der gibiydi.

Bir Serdengeçti muhibbi ve çömezi sıfatıyla bana

da; zekâ ve samimiyet ziyası neşreden o gözlerdeki hâkimane ifadeyi tasdik etmek düşerdi: “İşte Serdengeçti böyle anlatılır!”

Kızıklı Ahmet Kaplan’la dostluğumuz böyle başladı...

Ben onun “Başbuğ” müridi, o da benim “Üstad” şeyhim oldu.

Müritler bazen üçe-beşe çıkar gibi olsa da, esasen şahsiyet ve fikriyatça Necip Fazıl gömleği giymiş bir adamın etrafında tutunabilmek müşkül mesele...

Ufak-tefek “meddücezir”lerle, ancak bir taksiyi zor dolduracak “Kaplan kadrosu”na dâhil olmayı başarabilen “mesut-bedbahtlardan birisiyim.

İkimizi bir arada tutan en kuvvetli müşterek; “kalabalık içinde yalnızlık” duygusu gibi geliyor. Bu çağın istediği adam olamamak, çağdışı kalmak, her şeye rağmen “Çağ Sürgünü” hayat tarzımızdan, memnu fikirlerimizden memnun olmak...

Bu aralar parasızlıktan ve sayısalda büyük ikramiyenin neden en çok ihtiyacı olan bizi görmeyişinden de ziyadesiyle müştekiyiz. Yoksulluğu paylaşmak daha kolay ve daha dostça gibi geliyor bana.. Ramazan’ın ortasında, Ankara’dan gelen ve “Türkiye’deki siyasî-sosyal çatışmalar ve Necip Fazıl” konusunda Ahmet Kaplan’ın görüşlerini de arşiv kayıtlarına ekleyen TRT televizyon ekibine “Üstad”la

münasebetimizi şöylece hülâsa ettim: “Şeyhi de, müridi de bir tek olan tek tekke bizimki!..”

Ahmet Kaplan; 10 Kasım 1998'den, yukarıda bahsettiğim “Serdengeçti İhtifâli”nden beri fikir ve zikir hayatımın merkezinde bir isim...

O gün “Ahmet Bey” hitabıyla başlayan dostluğumuz, bugün “Ahmet Abi” mertebesine yükselerek devam ediyor. Dün de mesut bir tesadüfle, resmî doğum gününün, aruzun son büyük ustası Yahya Kemâl'in bir “Sessiz Gemi” edasıyla sonsuzluk ufkuna açıldığı gün olduğunu öğrendim. (1 Kasım)

Bazen bir mısraında iyi oturmamış bir kelime için yıllarını verecek kadar titiz Şair'imizin vefatının elli ikinci sene-i devriyesi, Ahmet Kaplan'ın da 62. doğum gününe denk geliyor. B

u şairane tevafuk ve de şahsî dostluğumuzun onuncu yıl armağanı olarak tanıdığım Ahmet Kaplan'ı, anladığım kadarıyla anlatmaya çalışacağım.

Bir cümlemi, hatta bir kelimemi dahi tashih etmeden, içimden geldiği gibi...

Ahmet Kaplan; alfabeyi söken herkesin “okuryazar”, üniversite ve yüksek okul diploması alanların da “aydın” sayıldığı milenyum Türkiye'sinde ciddî bir “okur”, ciddî bir “yazar”dır.

İnternette kendisiyle alâkalı bir siteye tercüme-i halini istemiştik. “Yaz” dedi, bir emri yevmî gibi şu notu verdi:

“Ahmet Kaplan

Kayseri-1946

Okur...

Yazar...”

Ahmet Kaplan, gözüyle değil, özüyle okuyanlardandır.

Kafasıyla, beyniyle, yüreğiyle; eze eze yoğurur, sindire sindire okur.

Yazılmayanları, yazılamayanları, satır aralarında gizlenenleri de okuyacak kadar dikkatli bir okuyucudur.

Sendikacıların ve bazı “bilim insanı ekonomist”lerin “Açlık sınırının altında” hesap ettikleri “Asgarî ücret” muadili sayılabilecek müte-

vazı emekli maaşına rağmen; yayın dünyasındaki yenilikleri, gelişmeleri takip etmeye çalışır.

Sadece siyasî, içtimâî olaylar değil, edebî ve kültürel neşriyat, sanat da takip sahasına girer.

Bu takibatta kendisine en büyük lojistik destek sağlayan oğulları Mehmet Torun, Hasan Selçuk, ahbab taifesinden turizmci Bekir Yıldırım, Doktor Mehmet Emin Kakan ve avukat Adil Özcan'ı her zaman minnetle yâd eder.

Bu isimler sayesinde istediği dergilere, merak ettiği kitaplara ulaşabildiğini sanıyorum ki; bir kalem ve kelâm erbabının bu mevzuda himmete muhtaç edilmesi de devlet ve cemiyet olarak mahçubiyet tablomuz sayılır...

Kaplan; kan kussa bile kızılıcık şerbeti içtim diyecek kadar maişet kaygılarını dillendirmeyen bir ruh asaleti taşır.

Zaten evlâtları ve dostları onun bu asalet çizgisini koruyacak yakınlığı esirgemezler...

Halden ve dilden anlayan ”evlâd ü ıyâl”e sahip olmak; nice Dolar milyonerlerinin bile özleyip kavuşamadığı bir saadet tablosudur ki; tebrike de-ğer...

Ahmet Kaplan'ın yazarlığı da gazeteciliğinden gelir. Allah vergisi yazma kabiliyetinin keşif ve teşvi-kinde İlkokul öğretmenini Hasan Çimen İle Kayseri Lisesi'nden edebiyat hocası Mehmet Ateşoğlu'nun müessir isimler olduğunu düşünüyorum.

Daha lise talebesi iken Kayseri Devrim gazetesinin ateşli bir köşe-yazarı olmuş; onyed-onsekiz

yaşında da dergilere yazmaya başlamıştır. Meselâ; Nisan 1964 tarihli Tohum mecmuasına, Nurettin Topçu gibi “Sorbonne”dan gelmiş bir usta ismin yanında, “İman ve Ülkü” başlıklı, çerçevesiyle bir yazıyla yer almayı başarabilmiştir.

Daha kanun önünde reşit bile değilken “Tohum”da yazar...

Siyasetin ve Ocak faaliyetlerinin asker düdüğüyle mecburî tatile girdiği 12 Eylül 1980’den itibaren, Kayseri cihetinden esen kültür-sanat rüzgârlarını dikkatli takip etmiş bir okuyucu sıfatıyla; şöyle bir hüküm vermek acaba insafsız, ukalâ bir hüküm müdür?

“Udebânın, şuaranın bol yetiştiği, hattâ Reiscumhurumuz Sayın Abdullah Gül’ün dayısının bile “Lâle Şairi” olduğu bereketli Erciyes ikliminde, dünden bugüne, bugünden yarına iz bırakacak kuvvette; iki güçlü kalem tanıdım; ikisi de kendilerini harcıyorlar.

İkisi de üslûp sahibi, ikisi de müthiş polemikçi, ikisi de gazeteci: Ahmet Kaplan ve Hasan Sami Bolak!..”

İkisi de vurduğu yerden ses getirir!..

İkisi de hem şair, hem nâsir...

İkisi de kendini harcamış kalem; Kaplan parasızlıktan, Bolak para hırsından...

Üslûpta Hasan Sami gürz, Ahmet Kaplan kılıç!.. Birisi Zaloğlu Rüstem’in silahıysa, diğeri de Hazreti Ali Efendimizin zülfikârı ya da Battal Gazi’nin...

İkisi de keser, doğrar, parçalar, un-ufak eder...

Hasan Sami kendini, şiirlerini sanal aleme, elektronik dünyaya, internet ansiklopedilere emanet etmiş... Fakat kitapsız...

İnternet, eserimizi zaman ve mekan kayıtlarından azâde kılar; fakat katiyetle kitabın yerini tutmaz. Buz üstüne yazı yazmak gibi bir tehlike sözkonusu internette...

Yazının dokunulan, elle tutulan bir nesne haline gelmesi, zamanın hafızası kütüphanelere girmesi kitapla mümkün...

Hasan Sami ağabeyimiz bu çağdaş hakikatı bizden faik olarak bilir ve hisseder. Ahmet Kaplan, sohbetinden gıdalanan bizim gibi

birkaç “mürid”in “hizmet” ricasıyla iki eser yayınladı, kitapsızlıktan kurtuldu...

Kayseri Ticaret Odası’nın çıkardığı “Erciyes’in Eteğinden Geçenler” ve “İşte Necip Fazıl” böyle yazılır diye haykıran olay kitap...

TÜRKAV (Türkiye Kamu Çalışanları Kalkınma ve Dayanışma Vakfı) Antalya şubesi adına neşrettiğimiz bu kitap da dahil, maalesef her iki eser de harcanmıştır...

Yayıncılığın siyasa ve piyasa kurallarını bilmediğimiz, bildiğimiz kadarına da itibar etmediğimiz için geniş kitlelere açamadık.

“İşte Necip Fazıl”ın takdiminde söylenenler; Ahmet Kaplan’ın üslûbu kadar, fikriyatına, ruh ve karakter tablosuna dair dikkat çekici sözlerdir:

“Üstâd’ı anmak...

Üstâd’ı anlamak...

O’nun fikir ve ruh iklimini iliklerine kadar hissederek Üstâd’ı anlatmak!..

Dosdoğru, eğmeden, bükmeden, sapmadan, saptırmadan...

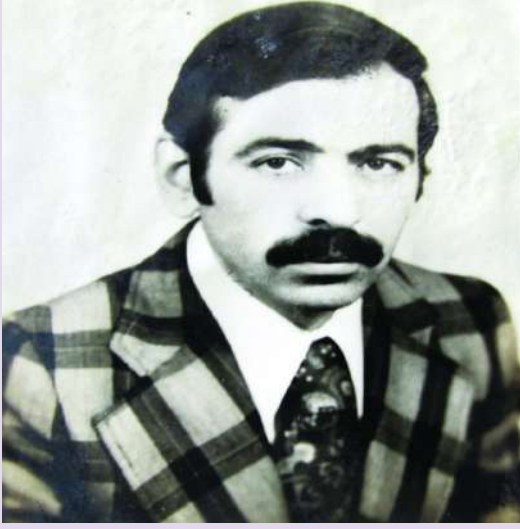
Sadece eserleri, şahsiyeti ve aksiyonunun çerçevesiyle manâya bağlı kalarak

Hudutlara, ölçülere, kalıplara, genel-geçer yargılara itibar ve iltifat etmeden...

Şöhret ve siyâset basamaklarındaki “rant” hesaplarımızı vasıta kılmadan, kullanmadan, alet etmeden anlatmak...

Ahmet Kaplan; 70’li yıllarda, Türk Milleti için nice ümit kıvılcıkları ve felâket şimşekleri halinde-

ki sosyâl ve siyâsî çalkantıları; Üstâd'ın yakın çevresinden, O'nun câzibe sahasından bizzat yaşamış, takip etmiş "Çile"keş bir mustarip...

Üstâd'ı hep anan, doğru anlayan ve dosdoğru da anlatan bir deli yürek!.. Kayseri "Söğüt"te demlenen "Büyük Doğu" fikir dünyasını, Üstâd'tan tevârüs ettiği manevî mirası on yıldan beri Antalya'daki dost meclislerinde paylaşıyor...

Vakfımız bünyesinde, mevsimlik inkıtlar haricinde kesintisiz devam eden "Kültür Sohbetleri"ni, Mayıs sonunda, Necip Fâzıl'ı anarak sezonu kapatmak da geleneğimiz oldu. "İşte Necip Fazıl" bu sohbetlerden doğdu. Kitabın isim babası Üstâd'dan tam beş-buçuk ay sonra, 10 Kasım 1983'de rahmet-i Rahmân'a uğurladığımız Osman Yüksel Serdengeçti...

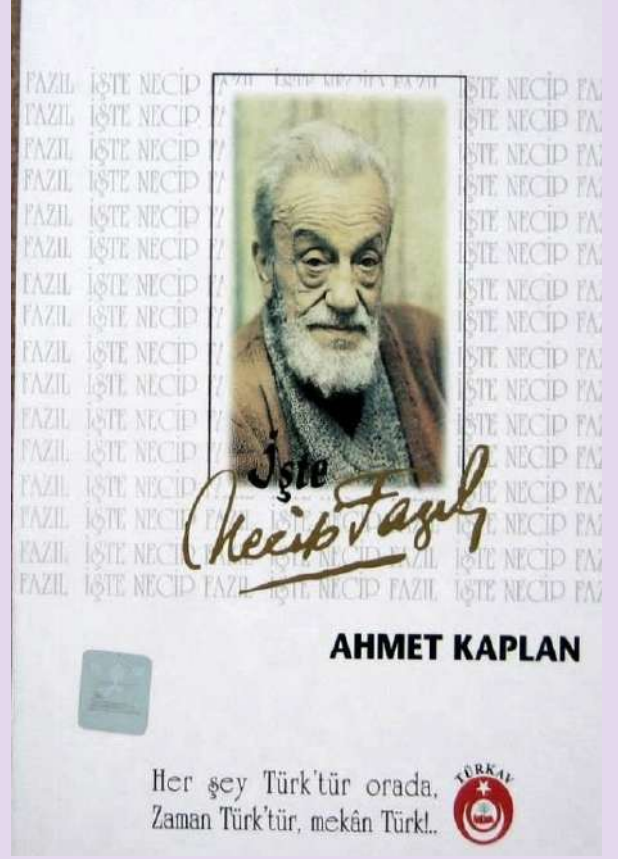
Serdengeçti'nin sağlığında yapamadığına "Ahmet Abi" mizi icbar ederek; sohbetlerimizin pek azını yazıya döktürdük, elinizdeki kitap doğdu.

Necip Fazıl'ın net, açık, berrak, coşkun milliyetçiliğinin ilk defa; O'nun tavır ve üslûbuna uygun olarak bu kitapta sergilendiğini iddia ediyoruz.

Böylesine "iddialı" bir eseri Türk okuyucusuyla paylaşmak, bizim de boynumuzun borcuydu. Milliyetçilik ve hakikatseverlik borcumuzdu.

Necip Fazıl'ı, vefatının yirminci yıl dönümünde bu eserle yâd etmek, gururumuz, kıvancımız, övüncümüz olmuştur. Israrlı telkinlerimizle, "Sükût orucu"nu bozarak, "Erciyes'in Eteğinden" Antalya sahillerine taşıdığı güzel sohbetleri yazıya

döken Ahmet Kaplan'a da alenî teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Necip Fazıl'ın görülmeyen, gösterilmeyen, ısrarla dikkatlerden uzak tutulmaya çalışılan milliyetçi ve Türk özünü; inşaallah kitabımızın genişletilmiş yeni baskılarında daha etraflı görme ve okuma imkânımız olacak."

Üzerinden altı yıl geçmesine rağmen, bu "ezberbozan" kitabın yeni baskısını yapamadık. Çok konuşulmasına, yazılmasına, tartışılmasına, hatta televizyon programına mevzu olmasına rağmen etkili ve yetkili sayabileceğimiz güç odaklarının ambargosunu kırmayı başaramadık...

Ahmet Kaplan; Türkiye'nin çalkantılı döneminde, bir neslin karakutusu diyebileceğimiz ölçüde, çok mühim ilim, fikir, sanat ve siyaset erbabıyla, yerine göre bazen çakışan, çoğu zaman da çatışan münasebetleri olmuş bir isim...

Kalemimi vicdanının ve inandığı Türk-İslâm davasının haricinde herhangi bir makam ve güce

kiralamadığı, vicdanından ve Hakk'ın rızasından başka otorite tanımadığı için "piyasa" onun gibileri unutmaya terk eder.

O, bu nisyana isyan etmeyecek kadar, gücünün ve ağırlığının farkındadır. Bekir Yıldırım kardeşimizin tahsis ettiği bilgisayardan sekretere çağdaş konfor donanımlı özel bürosunda harıl harıl yazmaya devam ediyor. "Zelâna", "İndim Yarın Bahçesine", "Hatıralar Galerisi"nden gün yüzüne çıkan çok değerli deneme ve hatırat eserleri...

"Erciyes'in Eteğinden Geçenler" kafilesine de yeni isimler, resimler ilâve edilmiş vaziyette... Çağın yükselen değerlerine karşı, Necip Fazıl'ın : "Asyacı... Antiliberal... Antidemokrat... Aşırı milliyetçi... Mülkiyette tahditçi ve fabi ki Müslüman kimliğini" kapaktan haykıran Kaplan'ın yeni eserleri çıktığında, bazılarının saklanacak delik arayacaklarını hissediyorum şimdiden...

Cemil Meriç gibi bir üslûp dehâsının yanlışlarını, daha sağlığında yüzüne vurmaktan çekinmeyen Kaplan'ın, hatıralarını yazmasından çekinenler çekinmekte haklıdır...

Keşke 1984 yılı başında başlatılan "Kalemli SEL Harekâtı" bir daha coşsa; "Hasan Sami"ler, "Mahmut Fidanil"ler, "Erkan Kamil"ler ve tabii "Aşık Bostanî"ler kalemlerini iğne gibi kullansalar, nice kof şöhret balonunu patlatır; hepimizi güldürürken düşündürürlerdi.

"SEL" deyince "Bizim Yunus'a Kemter Bostanî'den Şikâyetnâme"yi hatırlamadan geçemedim. Sanki daha bugün yazılmış gibi, uzunca bir şiir.. Halimizin hikâyeti, gönlümüzün şikâyeti... Bizim Yunus söylemiş:

"Sağır işitmez sözü

Gece sanır gündüzü

Kördür münkirin gözü

Âlem münevver ise"

Bakalım BOSTANÎ ne demiş:

"İşte böyle zaman Derviş Yunus'um,

Şiirler perişan, diller perişan!

Dert üstüne, dertler serip durmuşum,

Gönüller perişan, iller perişan!

Samyeli esince bahçeler ağlar,
Kırılan dallarda serçeler ağlar,
Soyulmuş ruhundan lehçeler ağlar,
"Ağz"lar perişan, yeller perişan!

Söylenilmez gerçek, susmak hünerdir...
Sözler gümüş değil, sükût güherdir
Bu ne karagündür, doğmaz seherdir!
Bülbüller perişan, güller perişan!

Sevda ikliminden esmiyor rüzgâr,
Buz tutan ruhlarda çağlamaz pınar,
Nesir; kırık-dökük, şiir; tarûmâr,
Kalemler perişan, eller perişan!

Yetti artık yetti! Çektiklerimiz...
Kargaya yem oldu ektiklerimiz,
Bir türlü boy atmaz diktiklerimiz,
Tohumlar perişan, dallar perişan!

Çatlamaz yürekler: Sabırtaşdır!
Sükût er-kîşiye; mezar taşdır!
BOSTANÎ, feryadın gözün yaşıdır,
Hayâller perişan, haller perişan!"

Ahmet Kaplan; bürokratik unvan ve yüksek diplomalardan güç alan münevver olamamış "aydın"ların ocağına çomak sokmaktan da haz duyar gibidir.

Nice "Doç. Dr. Prof." etiketli akademisyenlerin, General rütbeli paşaların, müdürlerin, başkanların; O'nun tahlil ve tesbitleri karşısında nasıl apışıp kaldıklarına çok tanıklık etmişimdir.

Nurettin Topçu, Nihal Atsız, Necip Fazıl gibi fikir ve iman kutuplarımızı çok iyi özümsemiş olması, yakın tarihimizin olaylarını perde arkasındaki kişileri tanınması, hepsinden önemlisi de kıvrak üslûp ve zekâsı O'na "Üstad"a benzer müthiş bir polemik gücü kazandırmıştır.

Dostlar meclisini tamamen dağıtmaktan korkmasam; şahit olduğum ilginç tartışmalarda kimle-

rin, nasıl mat olduklarını anlatmak isterdim. Meselâ “Klâsik ne demek?..” diye soran “aydın”lar... Neyse...

Musikî sohbet ve ziyafetlerini paylaştığı Dr. Mehmet Emin Kakan'ın güzel tespitiyle “O bir Cumhuriyet Osmanlısıdır.” (Bu ifade kesinlikle “Osmanlı Cumhuriyeti” filminden mülhem değildir. Film çıkmadan çok önce yazıya geçmiştir.)

Bu vasfını, şahsiyet ve fikriyat çizgilerinin rengini en çok borçlu olduğu yaşayan kişi de herhalde Nevzat Türkten beğ olsa gerektir.

Çünkü daha lise talebeliği yıllarında “Nevzat Abi”nin kâtipliğini yapmak, Ateşoğlu hocasından aldığı Türkçülük ateşini hayatın gerçek olaylarıyla mezcetmek nasip olmuştur.

1940'lı yıllardan beri Kayseri'de “Milliyetçi Hareket”in mihverinde, yaşayan bir efsane olan Nevzat Türkten'in sohbetleri, icraatı ve beşerî münasebetlerine “yakın” olmak “Torunoğlu Ahmet Kaplan” ismiyle filizlenen genç şair gazetecinin yol haritasını da çizmiştir... “Nevzat Abi”yi gıyaben Erciyes'ten ve Kaplan'ın sohbetlerinden tanıyorum ve bu hükme varıyorum...

(Bu bir hakkın teslimi olduğu kadar, hakikatin tespitidir. Hesapsız ve riyâsız bir tespit olduğu için de, lütfen engin tevazunuz, basıma giderken bir cümleme dahi gölge olmasın ricasıyla...)

Ahmet Kaplan; yazıları ve hususî sohbetleri ile Erciyes'e doğan Antalya güneşi gibi içimizi ısıtan bir ağabeyimiz...

Bu yazı O'nun derin ve girift ruhunu, kişiliğini tanımaya, tanıtmaya yetmez.. Sadece bu yolda bir girizgâh yapmaya çalıştım.

İnşaalâh peşpeşe yeni eserleri çıktığı zaman, Türkiye, “milliyetçi-mukaddesatçı camia”nın muakıpları onu daha iyi anlayacak ve takdir edeceklerdir. Bizim gibi sıradan birinin, sıra-dışı bir insanı anlaması ve hele anlatması çetin iş... Ancak bir hakkın teslimi, yitik bir kıymetin takdiri ve takdimi açısından, Ahmet Kaplan; üzerinde durulması, unutulmaması gereken bir isim...

Bu yazının da, şahsına ve milletimize karşı vicdanî borcumuzun küçük bir taksidi şeklinde kabulünü

dilerim¹.

GELDİM ŞEHERE ŞEHERE

Bir zamanlar deli taydım
Sazlıklarda atım yaydım
Ben kendimi adam saydım!
Geldim şehere şehere

Güzel tuttum dileğimi
İlengeri küleğimi
Aldım sırta şeleşimi
Geldim şehere şehere

Yorgan döşeği topladım
Birden şehiri boyladım
“Soy soyladım, boy boyladım!”
Geldim şehere şehere

Köyde bıraktım küreği
Hem harmanı, hem dibеği
Koydum üç günlük bebeği
Geldim şehere şehere

Tarla tumbul, bahçe bağı
Köyde bıraktım orağı
Topladım tası tarağı
Geldim şehere şehere

Girmeden yolum kestiler
Harami olup estiler
Gaipten gelen sestiler
Geldim şehere şehere
Ne ararsan vardır burda
Sade, yer bulunmaz kurda!
Selamet eylerim yurda
Geldim şehere şehere

Şevki YANRISEVER

¹ Not: Esasen 1 Kasım'a Ahmet Kaplan ağabeyimize yaş günü hediyesi olarak plânladığım bu yazı elimde olmayan sebeplerden bugüne kadar gecikti. Araya bir Fransa macerası girdi. İki defa bilgisayar çöktü... Nihayet bugün istediğim şekilde olmasa da “flashbellek”te bir köşede unutulmuş ilk halinden son şeklini verdim... Saygı ile...

Cehalet, cahil için sonsuz mutluluk kaynağıdır. Cahil, bilginin değerini reddeder, hâlimden gayet memnundur, bir tür Donkişot'tur, dünyaya karşı aptalca meydan okur.

Bir toplum için bilinen bütün kitle imha silahlarından daha güçlü bir yıkıcı etkiye sahiptir.

Emperyalizmin elindeki en güçlü silahtır.

Cahil kitleler kolayca provoke edilebilir.

Cahil, entelektüel birikimi olmadığı için sürekli kendinden bahseder, kendini över, yanlış yaptığını asla kabul etmez, söz keser, karşısındakini konuşturmamaya çalışır.

Her konuda fikri vardır, okumaz, değişime kapalıdır. Önünü arkasını düşünmez, müthiş bir özgüveni vardır, cahil cesareti sözü buradan gelir.

Cahil, bir süre sonra gerçeklikten uzaklaşır; görmez, duyamaz, idrak edemez.

Tek doğru kendi doğrusudur, onu sonuna kadar savunur.

Önyargılarıyla hareket eder, sorgulamaz., kendi doğrusunu kutsamak uğruna gerçeğin üzerini örter, gerçekle savaşır.

Çıkarı için mücadele eder, para, şöhret, makam için yapamayacağı şey yoktur.

Okula kariyer için, kitapçıya popüler kültür için giden hayatı televizyondaki magazin programlarından ibaret sanan, yiyen içen, uyuyup uyanan fakat yaşamayan çok sayıda mutlu cahil var toplumda.

Okumakla, kafa yormakla harcanacak zamanı yoktur. İşe yaramayacak bir sürü saçma sapan bilgiyle kafasını doldurmak istemez; bilimmiş, felsefemiş takmaz...

İnsanı diğer canlılardan ayıran düşünme yeteneğinin kıymetini bilmemek, onu kullanmamak, kendini cehaletin kucağına bırakmak insanın yaratılış gayesine de muhalif olmaktır. Cehalet, bir anlayış tarzı, yaşam biçimidir.

Sadece eğitimle yok edemezsiniz cehaleti, eğitilmiş cahiller yine bildiğini okur.

Cehaletle savaşmanın yolu insanlara düşünme yeteneğini kullanma becerisini kazandırmaktır. Bu da nitelikli okuma vasıtasıyla kazanılabilir.

MAZİDEKİ ÖĞRETMEN

Bir zil sesi duydum, yüzüm ışıyor;
Sevincim dağlara eş oldu bugün.
Sanıyorum sınıf bana koşuyor,
Gördüğüm bir tatlı düş oldu bugün.

Gün akşam olmadan gelin çocuklar,
Çiçekten bir halka olun çocuklar,
Beni de araya alın çocuklar;
Yüreğim bir minik kuş oldu bugün.

Gönlümde yeşeren aşka uymuştum,
Hepinizi oğlum kızım saymıştım,
İlk dersin adını sevgi koymuştum;
Son dersim üç damla yaş oldu bugün.

Neler gelir geçer aklımdan neler,
Yaşanmış mı bilmem bunca seneler,
Ayrılık ateşi sinemi deler;
Ömrümün baharı kış oldu bugün.

Anladım bu dünya yalanmış meğer,
Giden gün gelene hep boyun eğer...
Geçmişin hayali bir cihan değer,
Maziyle vuslatım hoş oldu bugün.

Yusuf DURSUN